

Theatre of Play

Een culturele ambassade van Rotterdam Zuid

Clenda Boonman

Theatre of Play is het afstudeerproject dat de Master Architectuur aan de Rotterdamse Academie van Bouwkunst afrond.

Afstudeercommissie

Voorzitter

Caspar Frenken
Rotterdamse Academie van Bouwkunst

Mentor

Klaas van der Molen
Goldsmith company

Externe critic

Gert Kwekkeboom
Civic architects

Toegevoegde externe critic

Susanne Pietsch

© 2022 Clenda Boonman

VOORWOORD

wat er aan vooraf ging

De ruimte om nieuw te bouwen wordt steeds beperkter en de ruimte die bebouwd is komt steeds meer ter discussie te staan. Voordat ik mijn afstudeeropgave schreef verwonderde ik mij over de ruimte die theaters innemen, terwijl ze maar 2 avonden in de week echt worden gebruikt waarvoor ze gebouwd zijn. Zo veel oppervlakte het grootste gedeelte van de tijd niet in gebruik, dat moet toch anders kunnen.

Het tweede waar ik mij over verbaasde is hoe regide een theaterzaal is ingericht. Heerlijk efficiënt geoptimaliseerd voor het beste geluid, het juiste licht op de spelers, het beste zicht op het podium. Netjes zitten op een rijtje en hopen dat je op de stoel achterin de gezichtsuitdrukking van de acteurs nog kunt zien.

Zalen worden compleet geoptimaliseerd voor theater, concerten of een ander specifiek doel. Daarmee haalt het ook iedere vorm van creativiteit uit het gebruik ervan. Zodra een producent of gebruiker iets anders wil dan de standaard "zitten en kijken opstelling", dan is er in de grotere zalen weinig mogelijk.

Met de afstudeeropgave Theatre of Play onderzoek ik waar de basis ligt voor een locatie waar cultuur wordt beoefend. Wat heb je eigenlijk nodig om een ruimte te maken die afwijkt van de standaard "zitten en kijken" opstelling en de gebruiker een eindeloos aantal mogelijkheden geeft om een ruimte naar zijn hand te zetten? En kan ik er daarmee ook voor zorgen dat de beschikbare ruimte meer wordt gebruikt dan twee avonden in de week? En vooral, wat heeft Rotterdam-Zuid te maken met deze stelling?

Ik neem je graag mee. Veel leesplezier!

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	03
Zuid als havenstad	04
Schwung op Zuid	06
Opgave	11
Cultuur op Zuid	12
Conclusie	21
Theatre of Play	23
Strategische plek	24
Quaker Oats	26
Ontwikkeling Quaker Oats	40
Voorwaarden programma	44
Stedelijke opzet	50
Conclusie	57
Architectonische opzet	58
Uitwerking per element	62
Plattegronden	72
Theatre of play in vele vormen	82
Jaarkalender	90
Doorsnedes	94
Gevels	98
Impressies	102
Reflectie	116
Dankwoord	118

ZUID ALS HAVENSTAD

van polder tot havenstad

Rotterdam Zuid (vanaf nu Zuid) omvat het stadsdeel van Rotterdam ten Zuiden van de Nieuwe Maas. Charlois, Feijenoord en IJsselmode zijn bij elkaar het formaat van een middelgrote stad. Echter heeft Zuid, in tegenstelling tot Noord, geen grote culturele instellingen of omvangrijk museumbestel. Het ontbreekt er aan grote onderwijsinstellingen en grootschalige voorzieningen. Hoewel Zuid het formaat heeft van een middelgrote stad is het eigenlijk een uit de kluiten gewassen volkswijk.

De oorsprong van Zuid ligt in de havens. De wet van 24 januari 1863 maakte het mogelijk om “in het belang van handel en scheepvaart... den waterweg van Rotterdam naar zee te verbeteren”.

Deze verbetering betrof het graven van de Nieuwe waterweg tussen Krimpen en

Hoek van Holland. Hiermee werdt de positie van Rotterdam als havenstad verbeterd en werdt het capaciteitsprobleem wat op dat moment in de haven speelde opgelost.

Rotterdam is sinds halfverwege de 19e eeuw een havenstad. Migratie van mensen hoort daarbij; al eeuwen is het een komen, blijven en gaan van mensen. Zuid-Nederlanders (Belgen, na de val van Antwerpen in 1580), Fransen, Oost-Europeanen, alles komt voorbij.

Na het openstellen van de Nieuwe Waterweg begon de onstuimige groei van de haven en de bevolking van Rotterdam. De groei van de stad werden grotendeels op Rotterdam Zuid gerealiseerd. In 25 jaar tijd groeide de bevolking met circa 200.000 inwoners. De meeste “bootwerkers” kwamen uit

Noord-Brabant, Zeeland en België om in de snel groeiende haven te werken.

In de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw kwamen veel immigranten uit Italië, Spanje, Marokko, Turkije, Joegoslavië en Griekenland. Ook woont er een zeer grote bevolkingsgroep van Chinezen, Antillianen, Surinamers, mensen van de Grote Antillen en Kaapverdianen in de stad. In totaal bestaat 46% van de Rotterdamse bevolking uit bewoners met een immigratie achtergrond en bevinden zich meer dan 170 verschillende nationaliteiten en meer dan 100 culturen in de stad Rotterdam.

Inmiddels wonen er bijna 240.000 mensen op Rotterdam Zuid. Daarmee kan Zuid worden vergeleken met steden als Eindhoven, Tilburg en Groningen.

SCHWUNG OP ZUID

Artikel van Hugo Bongers - Puntkomma

De migranten die zich vestigde op Zuid namen hun eigen culturen en gebruiken mee. De meer dan 100 verschillende culturen vormen een bonte verzameling op Zuid.

Kunst en cultuur op Zuid zijn kleinschalig, van onderop ontwikkeld, niet afhankelijk van kwetsbare grootschalige horecaformules, dicht bij de leefwereld van de bewoners. Kunst en cultuur op Zuid staan voor de Rotterdamse kernwaarden bij uitstek: een do-it-yourself mentaliteit, zelforganisatie, een bottom-up manier van aanpakken. Zuid hoeft in tegenstelling tot de noordoever en de Kop van Zuid geen omvangrijk museumbestel in stand te houden of een theaterpark te ondersteunen, heeft geen klassieke-muzieklevens van enige omvang noch grootschalige instellingen voor cultuureducatie. De afwezigheid van grootschalige voorzieningen in combinatie met de recentere aantrekkingskracht van Zuid op creatieve beroepsbeoefenaren biedt goede kansen voor het culturele leven van Zuid. Dat zal gekarakteriseerd kunnen worden door begrippen als ambachtelijkheid, handwerk, duurzaamheid, kleinschaligheid, community oriented. Kunstenaars en vormgevers voelen zich thuis op Zuid, tonen dat ze zich er mee verbonden voelen. Tegelijkertijd hebben veel van deze creatieve beroepsbeoefenaren een nationale of internationale praktijk. Daarmee verbinden ze Zuid met een veel grotere wereld. Het culturele leven van Zuid kan door deze omstandigheden een goede aansluiting vinden bij de ontwikkelingen die beoogd worden met het Nationaal Programma Rotterdam Zuid. Kunst en cultuur dragen direct bij aan de doelstellingen op het terrein van economische en sociale

versterking van Zuid. Cultuur op Zuid staat voor community art en een focus op wijkeconomie, in directe relatie met creatieve netwerken in de rest van de stad, het land en de wereld.

De sterke ontwikkeling die het culturele leven van Rotterdam in de tweede helft van de twintigste eeuw doormaakte is grotendeels aan de wijken op de Linker Maasoever voorbij gegaan. Wat gebeurde er en welk voordeel geeft dat nu aan Zuid? De Wederopbouw begon eind jaren zestig, begin jaren zeventig ook het culturele leven in de stad te bereiken. De opening van het Concert- en Congresgebouw De Doelen in 1966 is een omslagpunt: vanaf dat moment wordt Rotterdam ook een cultuurstad.

Begin jaren zeventig is het culturele leven van Rotterdam booming. Museum Boijmans Van Beuningen krijgt zijn Bodonvleugel en begint zich ook te richten op moderne en contemporaine kunst. De Rotterdamse Kunststichting ontwikkelt talloze nieuwe initiatieven in de sfeer van werkplaatsen, tentoonstellingsplekken, festivals, literaire activiteiten, straatschilderkunst, film en video, jazz en pop. Brede groepen in de bevolking werden aangesproken door de activiteiten van de Stichting Muzische Vorming, later gefuseerd met de Muziek- en Dansschool tot Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam die zeker in het basisonderwijs bijna alle Rotterdamse schoolkinderen bereikte. Dit is nog maar een bescheiden beschrijving van het nieuwe culturele elan van Rotterdam.

Deze vernieuwingsgolf had weinig directe effecten op Rotterdam Zuid. Het institutionele culturele leven van Rotterdam Zuid was en bleef schamel. Er

was een Theater Zuidplein, geopend in 1954, maar de exploiterende Dienst Gemeentelijke Kunstgebouwen had geen duidelijk beeld van de behoeften van bewoners van Zuid; de programmering was gezichtloos en het gebouw sfeerloos. De afdeling Wijkprogrammering van de Rotterdamse Kunststichting ondersteunde enkele wijkpodia (Klimmende Bever, 't Klooster, de Larenkamp) met een aanbod van buiten de wijk. Diezelfde Kunststichting plaatste de oude directieket van de Bijenkorf naast het nieuwe winkelcentrum Zuidplein en richtte daar smaakvolle tentoonstellingen in. Dat was het wel zo'n beetje. Als er al kunstenaars op Zuid woonden waren ze vooral erg onzichtbaar. Zichtbaar was je alleen op de podia op de Rechter Maasoever, niet op Zuid.

Het rijke culturele leven van Rotterdam werd in het begin van de jaren tachtig getroffen door de gevolgen van een economische crisis. Verschillende culturele instellingen moesten hun deuren sluiten of hun activiteiten sterk verminderen. Op cultuur in Zuid viel niet veel te bezuinigen, maar de Kunststichting die 40% in haar budget terug moest kon niet veel anders dan de deuren van haar tentoonstellingsruimte sluiten en de activiteiten van de afdeling wijkprogrammering beëindigen. Het daarop volgende herstel van de cultuur in Rotterdam, eind jaren tachtig begin jaren negentig toen de Nederlandse economie weer aantrok, leidde niet tot nieuwe initiatieven op Zuid. Met één opvallende uitzondering: de ideeën van stedenbouwkundige Riek Bakker werden politiek en maatschappelijk gemeengoed en Zuid kreeg een culturele rand van stevige,

grootstedelijke kunstinstituten. De status van de rivier veranderde in de jaren '90 van grens in centrum. De Kop van Zuid werd ontwikkeld en de Wilhelminapier kreeg grootstedelijke culturele voorzieningen te herbergen. In korte tijd werd er een nieuw Luxortheater gebouwd, een Nederlands Fotomuseum gevestigd, de kunsteducatieve opleiding De Beeldfabriek geopend en een tentoonstellingshal en culturele evenementenlocatie in Las Palmas (LP 2) ontwikkeld. Aan dat pakket voorzieningen werd enkele jaren later een nieuw LantarenVenstercomplex toegevoegd.

Op LP 2 na, een nieuw initiatief van de gemeente Rotterdam zelf, verhuisden al deze instellingen feitelijk van de Rechter Maasoever naar Zuid en kwamen daar in aanmerkelijk betere facilitaire omstandigheden terecht. Het gedeeltelijk verleggen van het culturele centrum van Rotterdam naar de Kop van Zuid lijkt geslaagd. De ruimtelijke kwaliteit en de faciliteiten van de instellingen werden sterk verbeterd. Maar de consequenties van deze verbetering zijn een groter beslag op het gemeentelijke cultuurbudget, een grotere afhankelijkheid van de markt, met name in de sfeer van kaartverkoop, horeca-exploitatie en zaalverhuur. In tijden van gemeentelijke bezuinigingen en economische stilstand of krimp hebben deze instellingen het moeilijk.

De wijken op Zuid kregen aldus aan de noordzijde een stevige rand van grootstedelijke culturele voorzieningen, een rand die voortaan als deel van het centrumgebied wordt gerekend. Er zijn echter tot nu toe weinig aanwijzingen dat deze wijken daarvan bijzonder

profiteerden. Het culturele leven van Zuid plukt nog onvoldoende de vruchten van de culturele heropleving van Rotterdam vanaf de jaren negentig. Er zijn, als het gaat om structureel door de gemeente ondersteunde kunstinstellingen, twee uitzonderingen die door hun manier van werken opvallen en die goed passen in het nieuwe culturele elan van Zuid. Villa Zebra verhuisde van het Museumpark naar een locatie nabij de Kop van Zuid. De Villa oriënteerde zich echter niet op de grote kunstinstellingen die daar al gevestigd waren maar concentreerde zich juist op het onderwijs en op kinderen en hun families in de wijken en buurten deep south. Dat bleek een gelukkig keuze. Villa Zebra werd een grote publiekstrekker, wist op een laagdrempelige en speelse manier beeldende kunst aan een jong en breed publiek aan te bieden; de werkmethode Villa Zebra werd en is nog steeds een voorbeeld in Nederland.

De tweede geslaagde 'institutionele' vernieuwing vond plaats in Theater Zuidplein. Na decennia lang een betrekkelijk gezichtsloze plek te hebben ingenomen in het gemeentelijk theaterbestel wist Theater Zuidplein zich in het eerste decennium opnieuw uit te vinden. Het werd een theater dat de banden met het eigen publiek van de wijken op Zuid stevig wist aan te halen. Of anders gezegd, er werd voor het eerst een eigen authentiek theaterpubliek geschapen dat niet leek op dat van Noord. Dat publiek werd opgebouwd door een slimme combinatie van geslaagd programmeren en een sterke oriëntatie op het aanhalen van banden met dat nieuwe publiek, onder andere door medewerkers, vrijwilligers, stagiairs en dergelijke uit de nieuwe

doelgroepen om zich heen te organiseren.

Villa Zebra en Theater Zuidplein kozen voor een nieuwe aanpak en richtten zich bijna exclusief en met nieuwe werkmethoden op de bewoners van Zuid. Hun aanpak was in Nederland voorbeeldig. Rotterdam Zuid bleek de plek te zijn waar community art vorm kreeg. Het daarin sinds lange tijd gespecialiseerde gezelschap Rotterdams Wijktheater, dat een nomadisch bestaan door de stad leidde, haalde de banden aan met Theater Zuidplein. Voortaan vond ook het (tweejaarlijkse) internationale festival van community art in Zuidplein (ICAF) plaats. Vervolgens besloot het Rotterdams Wijktheater om dat nomadisch bestaan gedeeltelijk in te ruilen voor een meer sedentair leven door zich om te vormen tot het huisgezelschap van Theater Islemunda, het nieuwe wijktheater gesticht door de deelgemeente IJsselmonde. Ook een internationaal erkende kunstenaar met een sociaal-artistische praktijk Jeanne van Heeswijk vestigde zich met haar Freehouse in Zuid.

Geen grote institutionele structuren derhalve op Zuid, slechts enkele bescheiden instellingen die weten hoe ze het hart van de bewoners van Zuid kunnen bereiken. Werkmethoden die voor heel Nederland vernie-

wend zijn en vaak geïnspireerd door sociale vernieuwing, community art en buurtverbetering. Aandacht voor de sociale samenstelling van de wijken, voor de ontluikende economie van de buurten. Villa Zebra, Theater Zuidplein, Rotterdams Wijktheater, kleinschalige laboratoria voor culturele vernieuwing die de menselijke maat weten te vin-

den en te behouden. Ook op het gebied van kunst in de openbare ruimte zijn in Rotterdam Zuid onderscheidende projecten tot stand gekomen. De Raamvertellingen in Pendrecht, Broken Light op Katendrecht en de Beijerkoppen in Hillesluis. Zij vormen met elkaar drie iconen van Zuid. Het zijn belangwekkende impulsen om de openbare ruimte te verbeteren en daarmee aandacht voor bewoners te genereren. Maar wat deze iconen vooral in gang zetten zijn processen waarin bewoners elkaar op een andere manier ontmoeten. Zij spreken over iets gezamenlijks, hebben daardoor andere en nieuwe contacten, die verbindingen op andere niveaus in de hand werken. Spraakmakende kunst die internationaal de aandacht trekt, maar sterk verbonden is met de eigenheid van Zuid.

Een andere belangrijke ontwikkeling is de sterk toegenomen interesse van kunstenaars en vormgevers om zich op Zuid te vestigen. Zuid is goedkoper om te wonen, maar Zuid is ook aantrekkelijker dan ooit om je er te tonen. De toegenomen zichtbaarheid van kunstenaars en vormgevers op Zuid is wel de meest opvallende vernieuwing en versterking van het culturele klimaat van Zuid. Een culturele voorhoede op Zuid neemt los van overheidsbeleid, niet gehinderd door formele structuren en dure exploitaties het ene initiatief na het andere. Hier is sprake van een eigen dynamiek en hier liggen vele kansen. Opvallend is dat de kunstenaars, vormgevers en cultuurorganisatoren zich verbonden voelen met Zuid. De verbondenheid met deze plek is groot, ze willen er blijven. Tegelijkertijd

hebben ze een praktijk en relaties buiten de wijken van Zuid, een praktijk die vaak nationaal en internationaal van karakter is. Daarmee brengen ze Zuid in contact met ontwikkelingen elders en importeren daarmee als het ware een blijvende stroom van nieuwe ideeën en ontwikkelingen, zorgen ze voor een permanente vorm van innovatie. Een positieve ontwikkeling op Zuid die ook kansen voor de toekomst biedt is de aandacht voor kunst en cultuur bij de bewoners met een niet-Nederlandse achtergrond. Onder deze groepen is sprake van een kunst- en cultuurbeleving die net zo divers is als de samenstelling van de bevolking. Mensen die met hart en ziel zelf kunst maken of een rol spelen bij de verspreiding ervan.

Zuid neemt in de stad in cultureel opzicht dus een onderscheidende positie in. Zuid is niet de plek voor grootschalige culturele instellingen die gebaseerd zijn op omvangrijke investeringen, hoge afschrijflasten, dure exploitaties en aldus (te) afhankelijk worden van kaartverkoop en horeca voor een publiek dat daarom uit de hele regio Rijnmond of zelfs daarbuiten moet komen. Zuid is een plek voor kunstenaars en bescheiden instellingen die denken in specifieke doelgroepen, in kleinschaligheid, in vernieuwing, in cultureel ondernemerschap, in het versterken van de band tussen scheppend kunstenaar, vormgever en wijk economie. Zuid is een cultureel laboratorium. Het versterken van juist deze positie is van belang voor de ontwikkeling van Zuid. Het parool voor de komende decennia is: investeren in kleinschaligheid, in cultureel ondernemerschap dat recht doet aan de specifieke populatie op Zuid. Laten we ervoor zorgen dat

OPGAVE

Cultuurplaats als impuls voor de stad

de ambities en de activiteiten van de bewoners van Zuid zichtbaar worden en laten we samen met hen aan een nieuw perspectief werken. Met als uitgangspunt een ambachtelijke werkwijze, arbeidsintensieve bedrijvigheid, duurzaamheid en netwerken met stad, land en wereld. Het grote arbeidspotentieel, de diversiteit van de bevolking, de betrokkenheid van kunstenaars en creatieve ondernemers en de aanwezigheid van grote gebouwen aan de oude havens die wachten op nieuwe functies bieden grote kansen voor de ontwikkeling van Zuid. Het is tijd voor een actieprogramma voor kunst en cultuur op Zuid dat parallel loopt aan en een positieve impuls betekent voor de aanpak van sociale, economische en fysieke knelpunten op Zuid.

Artikel op Puntkomma.org

Schwung op Zuid

Hugo Bongers

Zuid heeft een rijke verzameling aan cultuurbeoefenaars, verspreid over het gehele gebied.

Door gebrek aan grote culturele instellingen en erkenning van de kleinschalige opzet kampt het gebied met ruimtegebrek. Er ligt een sterke behoefte vanuit Zuid om cultuur een centrale plek te kunnen geven¹. Een plek waar de eigenzinnige manier van Zuid zichtbaar is.

Hier ligt mijn opgave. Met de historie van Zuid in het achterhoofd wil ik een plek maken die specifiek voor de bewoners van Zuid is ontwikkeld. Een plek waar diverse cultuurbeoefenaars elkaar kunnen inspireren en waar nieuwe samenwerkingen ontstaan. Een plek die bijdraagt aan de cultuuruiting van Zuid en de vertegenwoordiging daarvan.

¹ <https://rotterdam.notubiz.nl/document/6912328/3>

CULTUUR OP ZUID

Cultuur in de breedste zin van het woord

Cultuur is een ruim omvattend begrip. Zuid heeft een bonte verzameling van hoogcultuur, laagcultuur en bovenal straatcultuur. Van lokaal georiënteerd tot internationaal bekend.

Op Zuid bevinden zich cultuurbeoefenaars die in de categorieën vallen van kunst, theater, muziek, sport en dans. Vaker nog zijn het vormen van cross media zijn wat het categoriseren van cultuur ingewikkelder maakt.

Cultuur op Zuid vind je niet in luxe theaters en uitmuntende staaltjes architectuur. Cultuur op Zuid vind je in ruimtes als zonderkamers, garages, buurthuizen, zaaltjes en op straat. Creatieve kunstenaars zoeken naar alternatieve locaties voor het publiceren van hun werk. Niet in een chique atelier maar in leegstaande gebouwen en op gevels in de stad.

Voorstellingen vinden ook niet per definitie plaats in een theater, maar op pleinen, festivals, in leegstaande fabriekshallen en tot theater gedoopte stedelijke elementen. Het zoeken naar een alternatieve locatie is onderdeel van de cultuuruiting van zuid geworden.

Festivals als promotor van diverse stijlen, ontwikkelingen en culturen.

Festivals zorgen op een laag drempelige manier voor het presenteren aan nieuw publiek

sport als theater
sportevenementen zijn een vorm van theater begonnen vanuit spel. Met een geheel eigen publiek en evenementenlocatie.

pleinen worden gebruikt als locaties voor muziekoptredens en dans voorstellingen.

waar ruimte is wordt er met eenvoudige stellingen een evenement opgebouwd.

educatie is het overbrengen van kennis en vaardigheden, een belangrijk element van cultuur op zuid

repetities
in buurthuizen,
oude fa-
briekspanden en
kleine zaaltjes

sport is een
onderdeel van
de stad en het
stedelijk weefsel.

voorstellingen
vinden plaats
op alternatieve
locaties zoals
hallen, loodsen
en pleinen

nieuwe spel-
letjes worden
vaak op straat
bedacht en
gespeeld.

Gesubsidieerde instellingen op Zuid

1. Baroeg	13. School of Music
2. Circus rotjeknor	14. Theater Walhalla
3. Conny Jansen danst	15. Theater Zuidplein
4. De Player	16. Verhalenhuis Belvedere
5. Future in dance	17. Villa zebra
6. Lantaren Venster	
7. LP2	
8. Nieuwe Luxor theater	
9. Nacht van de kaap	
10. Nederlands fotomuseum	
11. Rotterdams wijktheater	
12. Stichting Opera Minora	

Aanwezige instellingen op Zuid

Astrid Moors	Jawa mix	Sportstichting Rotterdam
Atelier Kevin Kristiaan	Karatevereniging Ryuto	Stichting Cameretten
Baroeg	Kindertheater "kijk haar nou"	Stichting Droomtheater
Belly danceschool	Klassiek op zuid	Stichting Misiconi
Boxing 82	Lantaren Venster	Stichting Opera Minora
Bubblegum studio's	LP2	stichting voor Antilliaanse muziek
Charlois speciaal	Luxor theater	Team solo
Circus rotjeknor	Move Q	The amazing red country dancers
Conny Jansen danst	Muziek acadamy	Theater Galerie Dordtse laan
Davide Romeo	muziek dpc music productions	Theater Walhalla
De muziek experience	Muziekantencentrum Dynamo	Theater Zuidplein
De Player	Nacht van de kaap	Urban 010 base & softball
Fit2Fight	nederlands fotomuseum	Vera Mennens
Future in dance	Niffo galerie	Vereniging euroband drumfanfare
Galerie Thyade holding	Pim Palsgraaf studio	verhalenhuis Belvedere
Got 2 groove	Rick Thijssen	Villa zebra
Hasnain Raja	Rotterdam zuid Basketball	Wat we doen
House of urban arts	Rotterdams wijktheater	Zafer Kempo
I am movement	School of music	
Ilona Bal	Skate days	
Imperator Material Arts		
Jajecaan		

CONCLUSIE

Wat er zichtbaar is in de theaters en de andere formele of georganiseerde plekken waar de cultuursector van Zuid tot uiting komt, zijn de eindproducten van pionierschap. Het ontwikkelen van sport, spel, muziek, dans, voorstellingen en subculturen gebeurt op straat of in kleine locaties zoals dansruimtes, clubhuizen en gymzaaltjes. Dit soort locaties zijn over heel zuid verspreid en blijven door hun kleinschaligheid en eigen publiek onder de radar van de grote beleidsmakers en initiatiefnemers. Dit zijn organisaties die zonder overheidssubsidie maar met een goede community en eigen publiek overleefd blijven.

Het verschil is goed terug te zien in het

aantal instanties die door de overheid worden gesubsidieerd. Het aantal gesubsidieerde instellingen is op Zuid dun bezaaid en vooral richting de Nieuwe Maas gelegen. Wie gaat kijken naar het aantal ongesubsidieerde instellingen valt het op dat deze meer verspreid zijn over het gebied en een veel diverser beeld laten zien.

De ongesubsidieerde organisaties kunnen zich slecht identificeren met het publiek en de organisatie van de gesubsidieerde instellingen. Ze voelen zich er niet welkom en niet passend tussen de rest. Als zelfstandige organisaties kunnen ze blijven doen wat ze willen op hun eigen manier.

Cultuur op Zuid kan zich niet identificeren met wat zich aan de Noorkant van Rotterdam bevindt. Cultuur op Zuid is laagdrempelig, bottom-up en zelfvoorzienend. Op Zuid vind je cultuur in de breedste zin van het woord, op locaties die er vaak niet specifiek voor zijn ingericht. De ruimte wordt naar behoefte ingenomen en weer teruggegeven.

De kracht van deze organisaties is de zelfvoorzienendheid waarmee ze alles zelf in de hand houden. Dit is ook gelijk een valkuil, vaak is er niets om op terug te vallen als het even wat minder gaat. Vanuit de wijken op Zuid is er een dringende behoefte aan een plek voor educatie, werkplekken en ruimte om cultuur verder te ontwikkelen.

THEATRE OF PLAY

Culturele ambassade van Rotterdam Zuid

Waar de meeste culturele instanties zijn gericht op de presentatie van het eindproduct wil ik graag het proces wat zich daar aan vooraf speelt laten zien.

Het ontstaan van cultuur en de overlap die het heeft met sport, spel en educatie.

Theatre of play omschrijft exact het doel van dit ontwerp. Het zichtbaar maken van het spel dat cultuur heet en de ontwikkelingen die daarbij horen.

Theatre of play is een verzameling van cultuur in de breedste zin van het woord. Hoogcultuur, Laagcultuur, straatcultuur, voor zover deze classifi-

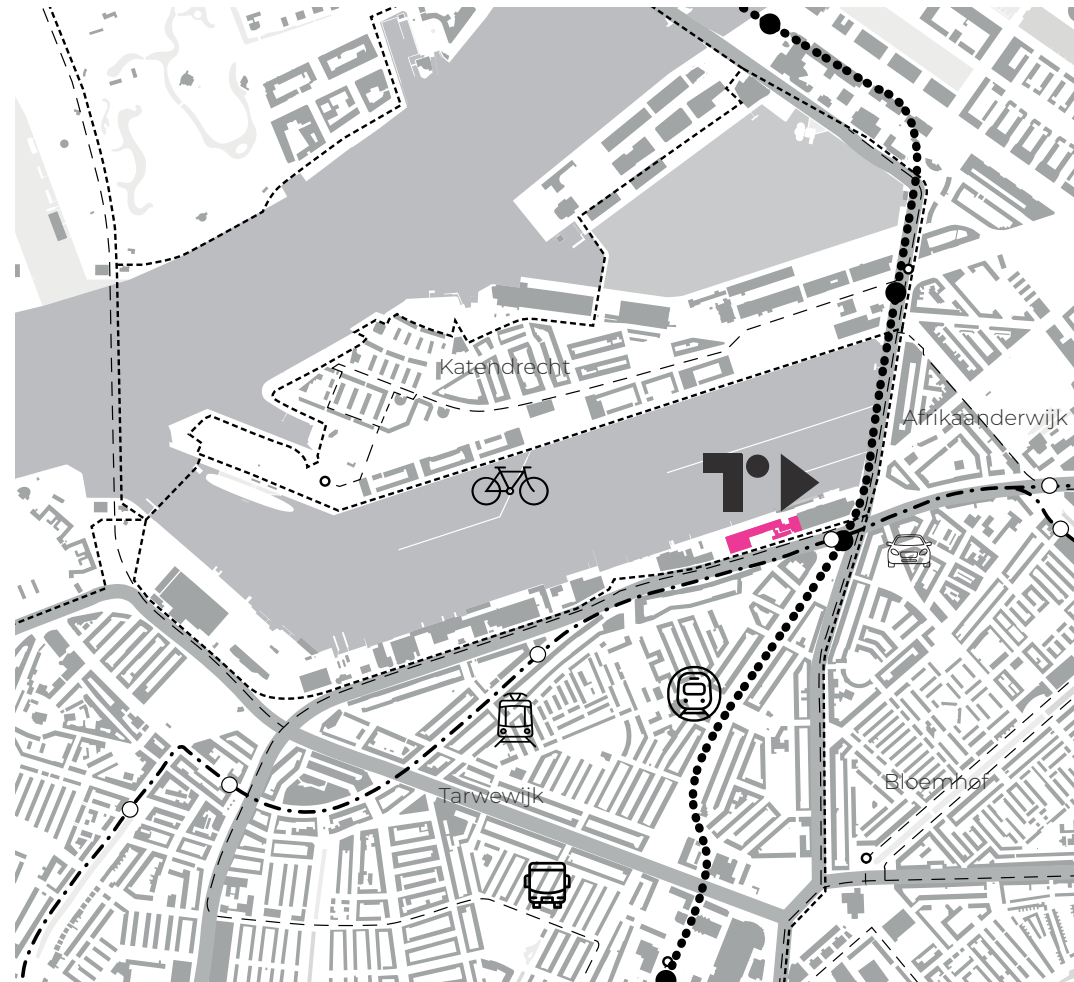
cering nog wat waard is heeft het allemaal plek in Theatre of Play.

Het doel van Theatre of play is het zichtbaar maken van de diversiteit in de cultuurwereld van Rotterdam Zuid.

Door een horizontale programmering waarbij diverse activiteiten naast elkaar kunnen bestaan kan het gebouw mensen bij elkaar brengen die elkaar anders nooit zouden ontmoeten. Theatre of Play moet het kruispunt worden van wat daar te vinden is en waar de inwoners van Zuid, van heel Rotterdam en daarbuiten hun nieuwsgierigheid volgen en op zoek gaan.

STRATEGISCHE PLEK

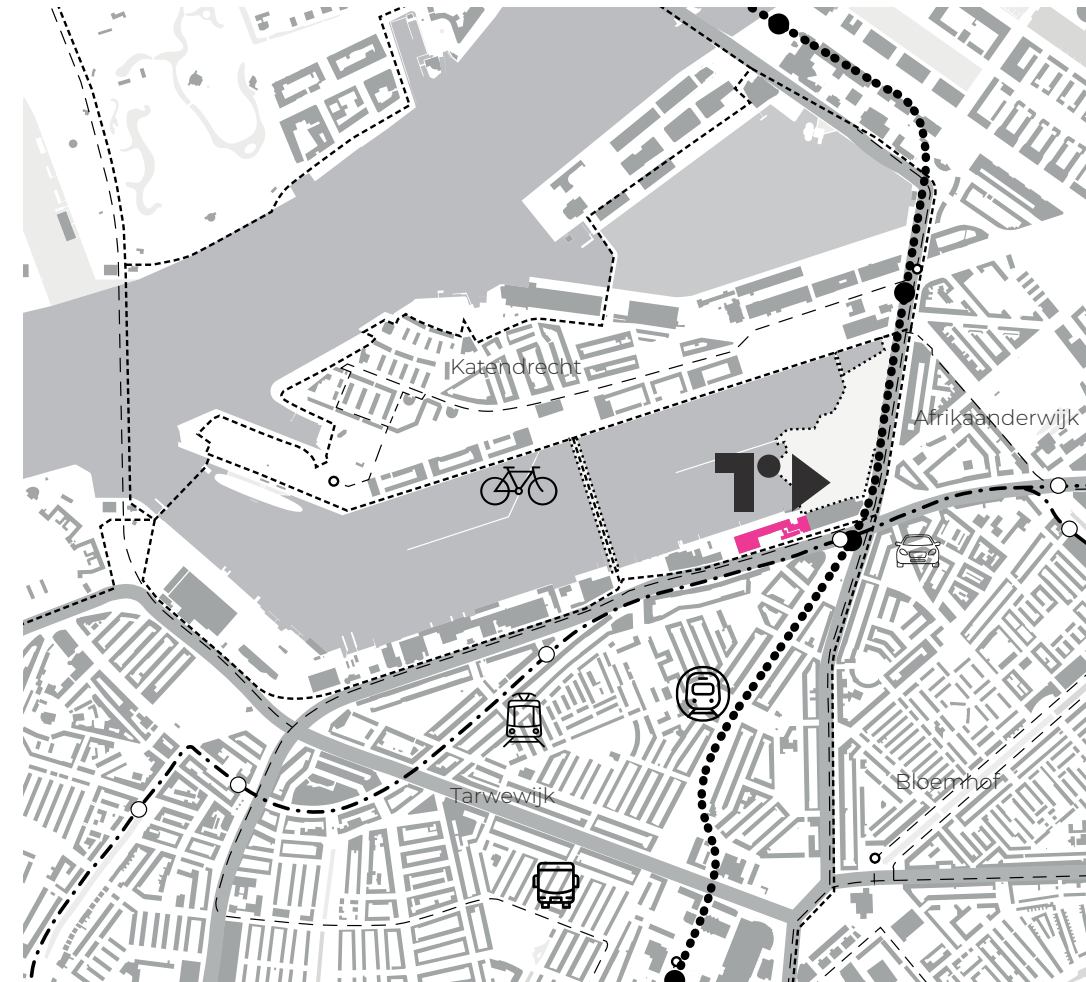
Vindbaar op Zuid

Voor een centrale cultuur locatie is bereikbaarheid een belangrijke voorwaarde.

De voormalige fabriek van Quaker Oats ligt op het kruispunt van 4 wijken (de Afrikaanderwijk, Bloemhof, Tarwewijk en Katendrecht) tussen de Maashaven en de Brielselaan.

Metrostation Maashaven is een centraal punt voor de tram en de metro die de uithoeken van Zuid met elkaar verbindt.

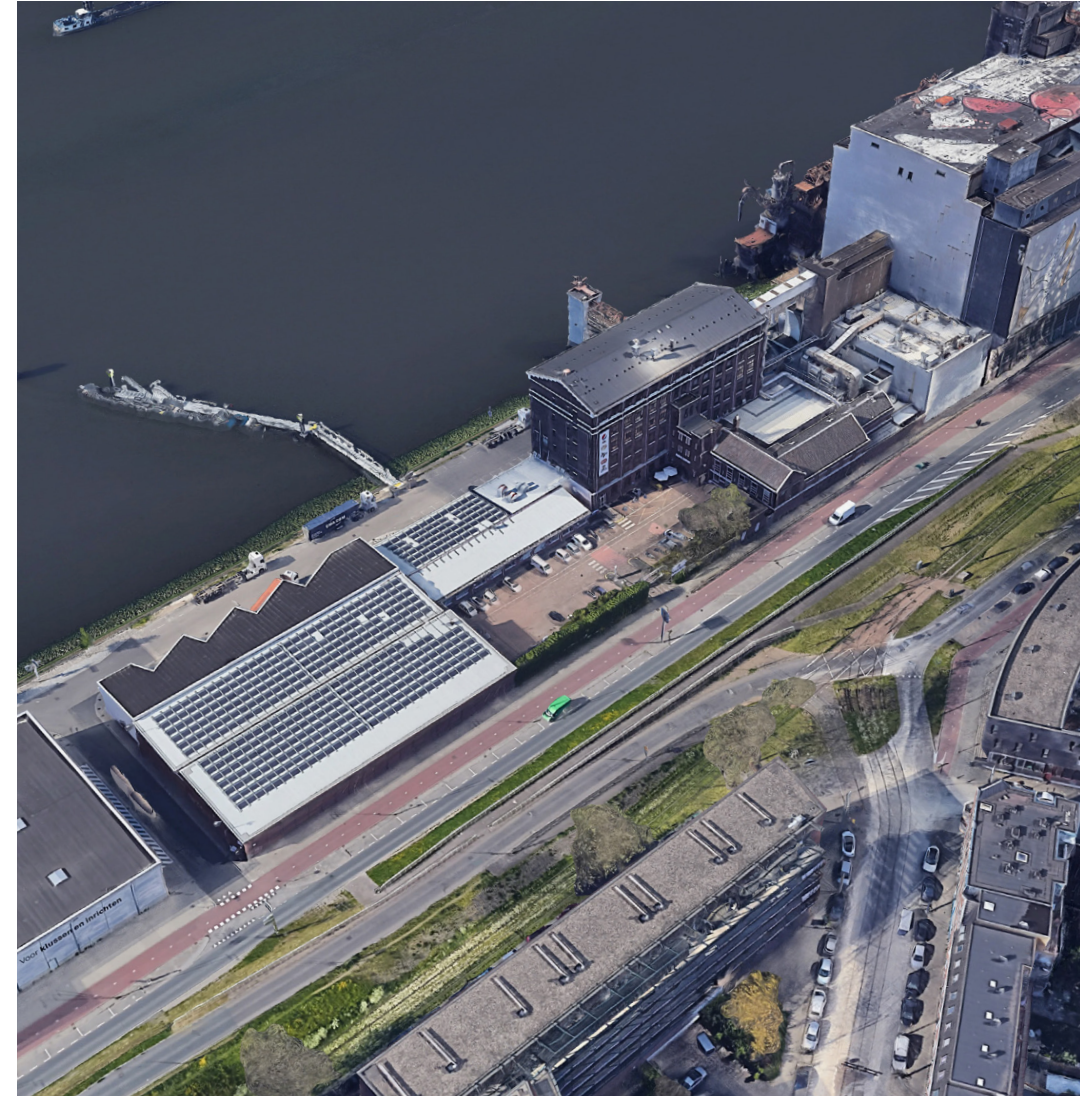

De toekomstplannen zorgen voor een betere verbinding tussen Katendrecht en de Tarwewijk. Met een brug over de Maashaven fiets- voetverkeer en een park in het water wordt de Maashaven niet alleen beter bereikbaar, maar ook een aantrekkelijk verblijfsgebied.

QUAKER OATS

De haven als verblijfplek

QUAKER OATS

Locatie

De havens van Rotterdam breiden zich uit. Tussen 1898 en 1905 wordt de Maashaven gebouwd. Een overslaghaven voor massagoed. Enkele graanbedrijven vestigen zich aan de Maashaven, waaronder Meneba en de graansilo.

De fabriek van Quaker Oats is in 1915 voor de heer S.J. van Sillevoldt gebouwd voor het verwerken van specerijen. Sinds 1935 is de fabriek eigendom van Quaker Oats, een naam die tot de dag van vandaag groots op de gevel prijkt. De fabriek wordt gebruikt voor het vermalen van haver tot havermout en later voor het maken en verpakken van cruesli.

Het meest prominente gebouw van Quaker is het Molengebouw. De voormalige fabrieksruijmtte is opgebouwd uit een stalen structuur met houten vloeren en een symetrische, metsel-

werk gevel. De orde van de gevel is regide: een duidelijke plint, midden en kroon geven de fabriek haar herkenbaarheid. Het molengebouw is een van de laatste fabrieken in de omgeving die nog wordt opgebouwd uit een stalen structuur met houten vloeren. Enkele jaren daarna begon men met het maken van betonnen structuren.

Samen met het molengebouw zijn de machineruimte, de schoorsteen en de kantine gebouwd. In de loop van de jaren is het terrein van Quaker Oats continue aan verandering onderhev. Waar nodig werden silo's, loodsen en kleine bouwwerken bijgebouwd en weer afgebroken. Hierbij is weinig rekening gehouden met esthetiek; de bouwwerken moesten vooral doen waar ze voor bedoeld waren; het huisvesten van fabrieksonderdelen.

Quaker aats de fabriek net in gebruik - 1915

Molengebouw het meest kenmerkende gebouw van Quaker is het molengebouw, de oorspronkelijke fabriekshal.

Maashaven
De eerste fabrieken aan de Maashaven zijn op en running, terwijl de Tarwewijk nog in aanbouw is.

Molengebouw
het interieur
van het molen-
gebouw is een
open floorplan
met een stalen
structuur en
houten vloeren.

De Tarwewijk met de fabrieken op de achtergrond

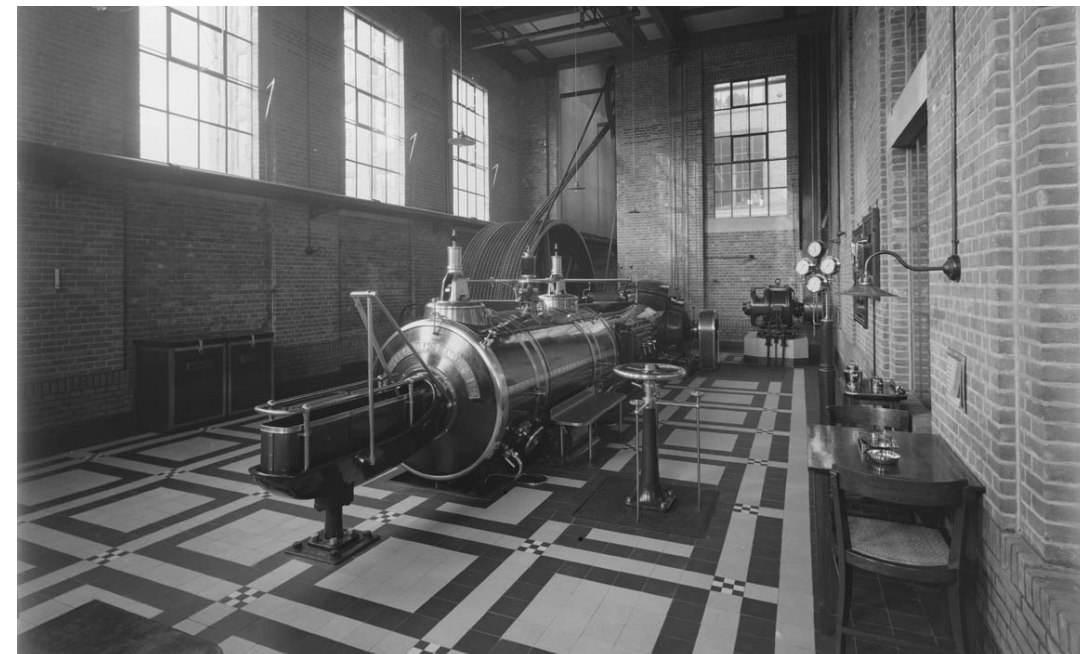
In de beginjaren van Quaker Oats draaide de gehele fabriek op een stoommachine, die ervoor zorgde dat de machinerie in het molengebouw werd aangedreven. Het markante metselwerk machine gebouw is uit het zelfde metselwerk opgetrokken als het Molengebouw. De stoommachine heeft enkele jaren zijn plicht vervuld voordat deze wordt vervangen voor een elektrische variant. Hoewel de machine niet meer in gebruik was is het machinegebouw altijd overeind gebleven in diverse nieuwe functies zoals de kantine en een opslag.

De ligging van de fabriek ten opzichte van de haven was geen toeval. Grote hoeveelheden haver werden per boot naar de Maashaven gevaren om vervolgens door elevatoren de fabriek in te worden gepompt. De haven lag dagelijks vol met vrachtschepen waarover je bijna naar de andere kant zou kunnen lopen.

De Maashaven was heel lang een belangrijke haven voor haver, tarwe en graan. De laatste jaren komen deze goederen echter niet meer per boot, maar per vrachtwagen naar Rotterdam. De Maashaven is tegenwoordig dan ook een nagenoeg leeg haven gebied.

Lossen in de haven de vrachtboten werden leeggepompt met grote elevatoren

Machinegebouw De hele fabriek draaide op de stoommachine

Elevatoren in de Maashaven
Voor een lange tijd domineerde het beeld van vrachtschepen en elevatoren in de Maashaven.

Bij de bouw van de Maashaven bestond het achterliggende gebied uit polderlandsschap. In de afgelopen 100 jaar is dat polderlandschap uitgegroeid tot een stadsdeel met het formaat van een middel grote stad.

Op de eerste beelden is nog te zien hoe de fabriek tussen de polder en de haven staat.

De Tarwewijk wordt snel na de aanleg van de fabrieken aangebouwd. De kleine arbeiderswoningen van de Tarwewijk staan in schril contrast met de grote kolossen aan de Maashaven.

De fabriek staat geklemd tussen de Maashaven en de Brielselaan. Het officiële adres: Brielselaan 6. De Brielselaan is ontworpen als een 50 meter brede laan waar treinen goederen van de Waalhaven naar Feijenoord brachten.

In de jaren '70 veranderd het straatprofiel aanzienlijk. Het metrostation Maashaven wordt aangelegd en dankzij het basisplan van Van Traa wordt er een 2,5 meter hoge dijk gerealiseerd op de Brielselaan. Deze scheidt de Maashaven van de Tarwewijk. Een verbinding die tot de dag van vandaag nog steeds niet hersteld is.

Brielselaan
De Brielselaan met het spoor waarover goederen van de Waalhaven naar Feijenoord werden gebracht

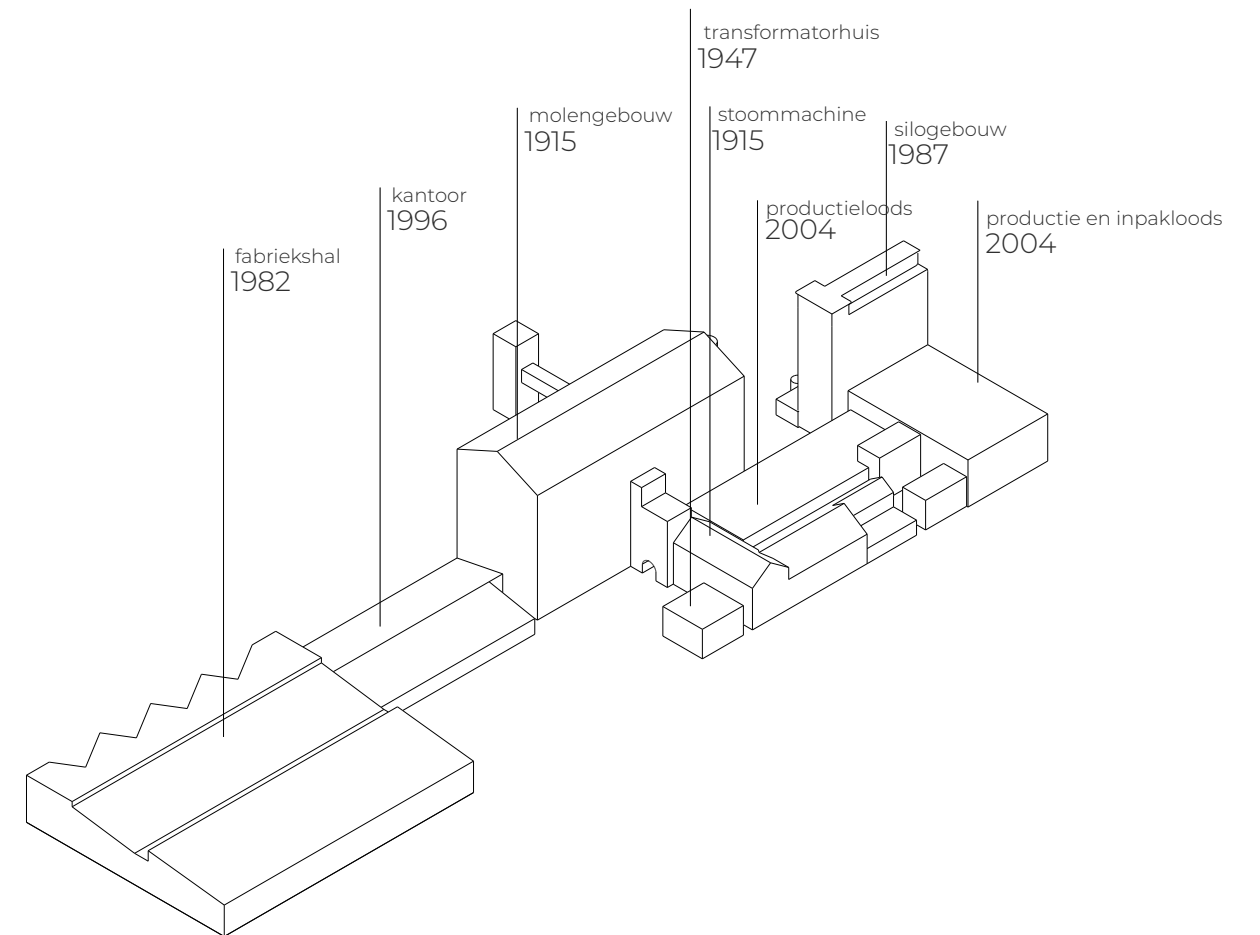
Brielselaan 1970
Met de komst van de dijk en het nieuwe metrostation verandert het straatprofiel van de Brielselaan. De dijk deelt deze in tweeën.

ONTWIKKELING QUAKER OATS

Quaker Oats is veranderlijk sinds de bouw in 1915. De fabriek is opgeleverd met het molengebouw, de machinekamer en een opslag. De oorspronkelijke fabriek is gebouwd met een staalstructuur, houten vloeren en metselwerk gevels. Het molengebouw is opgebouwd uit een duidelijke plint, midden en kroon. De sparingen in de gevel hebben diverse invullingen gehad, maar de oorspronkelijke opzet is nog altijd goed zichtbaar.

Dat is van de rest van het fabrieksterrein niet te zeggen. Naar gelang de behoefte werden er steeds meer gebouwen bij gebouwd en weer afgebroken. De fabriek groeide waar nodig en er is niet geheel zorgvuldig omgesprongen met de aanwezige bebouwing.

De bouw van de silo in beton was een van de weinige toevoegingen die een samen met de oorspronkelijke bebouwing permanente bleek. De overige bouwwerken bestaan en bestonden uit stalen loodsen en silo's.

KENMERKEND AAN QUAKER OATS

De elevator diende voor het lossen van boten en het naar de fabriek pompen van haver. Quaker heeft meerdere elevatoren gehad, maar de laatst over gebleven elevator is tevens ook de eerste van de fabriek. Met zijn staalstructuur en poten in het water het enige onderdeel van Quaker Oats wat richting de Maashaven uitsteekt.

De silo als toevoeging aan de fabriek, waardoor er meer haver op het terrein kon worden opgeslagen. Het rechthoekige dichte betonnen volume staat prominent naast het Molengebouw en is typerend voor de graanhaven die de Maashaven ooit was.

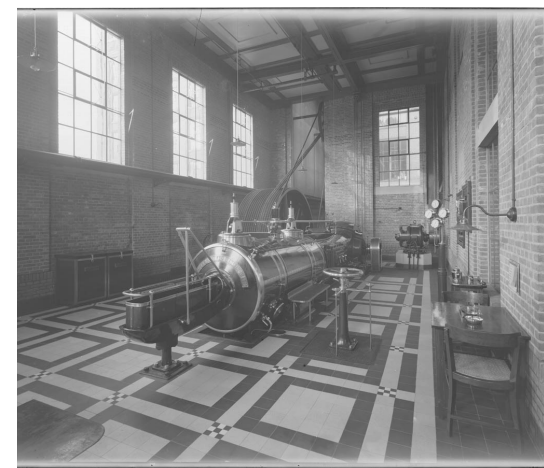
Het Interieur van het Molengebouw bestaat een stalen hoofdstructuur met houten vloeren. Quaker heeft een van de laatste fabrieksgebouwen die op deze manier is gebouwd, voordat de constructies in beton werden uitgevoerd. De samengestelde kolommen zitten simpel maar vernuftig in elkaar. Door meerdere profielen te combineren is een structuur ontstaan die stevig genoeg was om de machines te plaatsen en flexibel genoeg om door de jaren heen steeds een andere functie aan het Molengebouw te kunnen geven.

Het Molengebouw is het meest kenmerkende gebouw voor Quaker Oats. Deze oorspronkelijke fabriek (inmiddels is het kantoorruimte) is kenmerkend uitgevoerd in metselwerk met stalen lateien en betonbanden. De symetrische opzet en de duidelijke verdeling in plint, midden en kroon maken het gebouw herkenbaar.

Het poortgebouw heeft verschillende functies gehad. Hoewel het gebouw lijkt af te wijken van de fabriek is deze origineel uit 1915. De band die de machines in de fabriek lieten draaien voerde bovenlangs het half ronde poortje de fabriek in.

De machinekamer is gebouwd voor de stoommachine die de eerste 20 jaar de fabriek draaiende hield. Met de zelfde opbouw en materialisering als het Molengebouw is ook de machinekamer origineel uit 1915. Nadat de stoommachine uit gebruik is genomen heeft deze ruimte vele functies gehad, waaronder een werkplaats en als kantine. Kenmerkend van het naastgelegen beeld is het tegelpatroon op de vloer - vermoedelijk uitgevoerd in beige/gele en zwarte tegels - en de hoge stalen ramen.

VOORWAARDEN PROGRAMMA

Klassificatie van ruimte

Dat je de culturele uitspattingen op Zuid niet in grote fancy gebouwen terug vind is inmiddels wel duidelijk. Maar waar dan wel?

De inspiratie voor de opzet van Theatre of Play komt uit het stedelijk weefsel van Zuid. Waar iedere beschikbare ruimte een cultureel programma zou kunnen huisvesten. Dit kunnen oude winkels zijn die als permanente repetitieruimte worden gebruikt, of een hoekje op een plein waar wekelijks wordt gesport. Leegstaande hallen bloeien op als evenementenlocatie en zolang de bezoekersaantallen passen in het weefsel vinden festivals op diverse plekken in de stad plaats.

Theatre of Play vormt een stedelijk weefsel van straten en pleinen, stedelijke elementen, hallen en gebouwen.

De straten en pleinen zijn de basis voor ToP. Deze verbinden vervolgens de hallen en de gebouwen met elkaar. De stedelijke elementen zijn ondersteunend aan het gebruik van de straten en pleinen.

het gebouw

de hal

stedelijke elementen

straten en pleinen

VOORWAARDEN PROGRAMMA

Klassificatie van ruimte

Het gebouw bevat programma voor verwarmde en intieme ruimtes. De hal is een grote open ruimte die naar wens kan worden warmgehouden - of niet. De stedelijke elementen zijn af te sluiten maar bevinden zich wel buiten. De straten en pleinen zijn onbedekte buitenruimte.

oefenruimtes
 kinderspel
 Rotterdamse dakendagen
 Schaatsbaan
 Zwembad
 Exposities
 Dans workshops
 Muziek workshops
 Game events
 Voorstellingen
 Kickboxwedstrijd
 Teakwando presentatie
 Studio's en ateliers
 Kickboxlessen
 Muzieklessen
 Teakwando lessen
 Pop-up stores

het gebouw

stedelijke elementen

Marathon Rotterdam
 Zomermarkt
 3x3 Unites basketball Festival
 Wintercircus
 Light festival
 Open lucht theater
 Voorstellingen
 Buitenbioscoop

3x3 basketball
 3x3 voetbal
 NK Freerunning
 Kerstmarkt
 Kunstroute
 Presentaties Theaterschool
 Presentaties House of Urban Arts
 Aaround mix events
 Buurtrestaurant
 Voorstellingen
 Buitenconcerten
 Repetitieruimtes
 Horeca
 Danslessen
 Modeshows

de hal

straten en pleinen

Get Loose Festival
 Holi festival
 Sneakerness festival
 Bevrijdingsfestival
 Tell'em festival
 All Caps festival
 Theaterschool

VOORWAARDEN PROGRAMMA

Per cultuurcategorie is geïnventariseerd welke voorzieningen nodig zijn om de activiteit te laten plaats vinden. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen de activiteit in spelvorm, onderwijsvorm, voorstelling, evenement en festival.

	buiten	overdekt	verwarmd	daglicht	licht regelbaar	geluid regelbaar	podium	speelveld	publiek-aantal
literatuur 	▲	▲	□		▲	▲	▲	▲	2 - 500
dans 	▲	▲	■	▲	▲	▲	▲	▲	0 - 200
muziek 	▲	■	■	■	▲	▲	▲	▲	30 - 2500
sport 	▲	▲		○	▲	△		▲	0 - 200
podiumkunsten 	▲	▲	▲	△	▲	○	▲	▲	10 - 1000
visuele kunst 	▲	▲	▲		▲	▲		▲	0 - 50
horeca 	▲	▲	○						20 - 2500
religieuze rituelen 	▲	▲	○	○	▲	▲	▲	○	20 - 500
spel 	▲	▲	▲	□	▲	▲	○	▲	0 - 100

□	spel
■	onderwijs
○	voorstelling
△	evenement
▲	festival

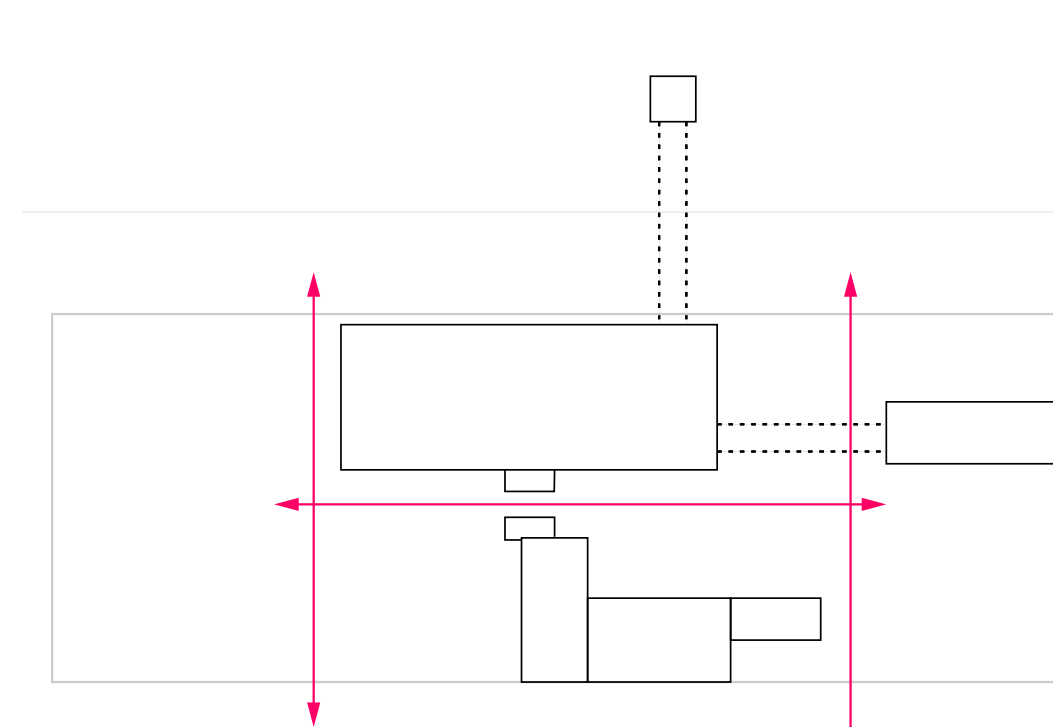
STEDELIJKE OPZET

Quaker als stedelijke omgeving

De industriestrook tussen de Maashaven en de Brielselaan werkt als een dichte schijf. Daarmee is er vanuit de achterliggende Tarwewijk geen verbinding met de Maashaven.

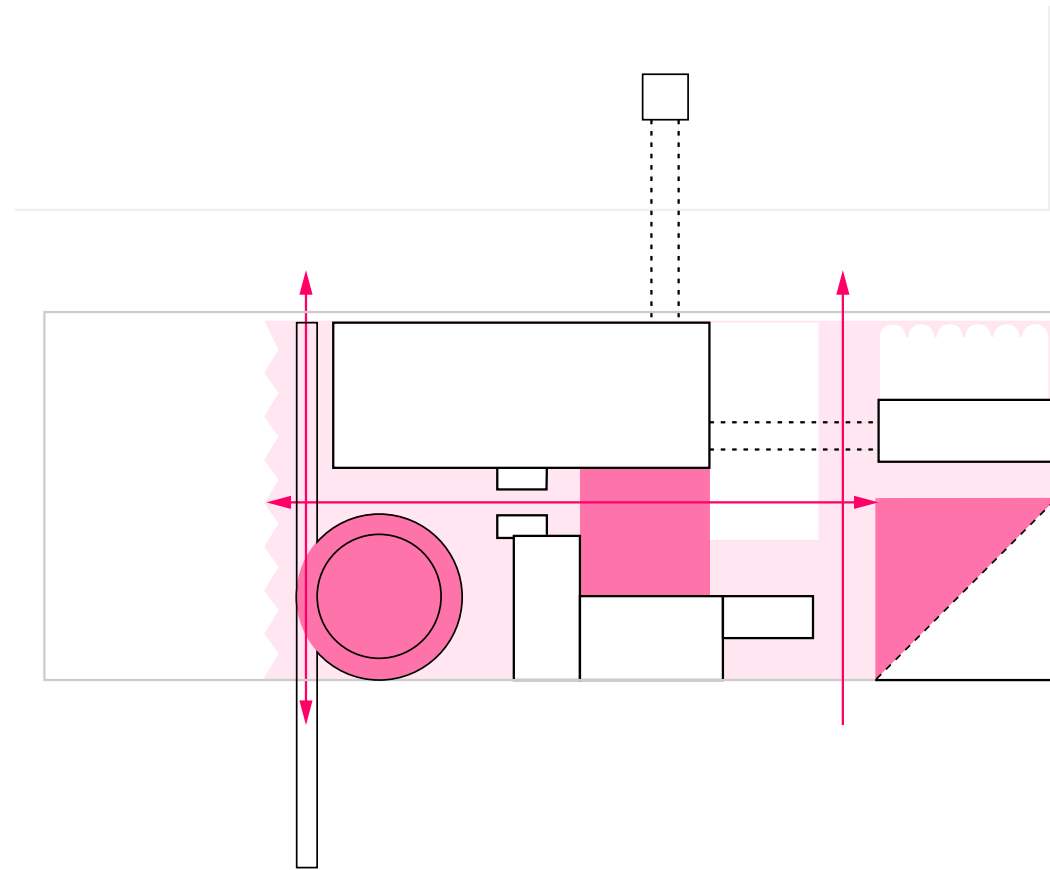
De Maashaven wordt door de aanleg van het park en de fietsbrug een verblijfsplek aan het water. Het fabrieksterrein kan een onderdeel worden van deze verblijfsplek, doordat er nieuw publiek de fabriek passeert.

Een nieuwe verbinding tussen de Tarwewijk en de Maashaven maakt het verblijfsgebied toegankelijker vanuit de Tarwewijk en de fabriek beter bereikbaar.

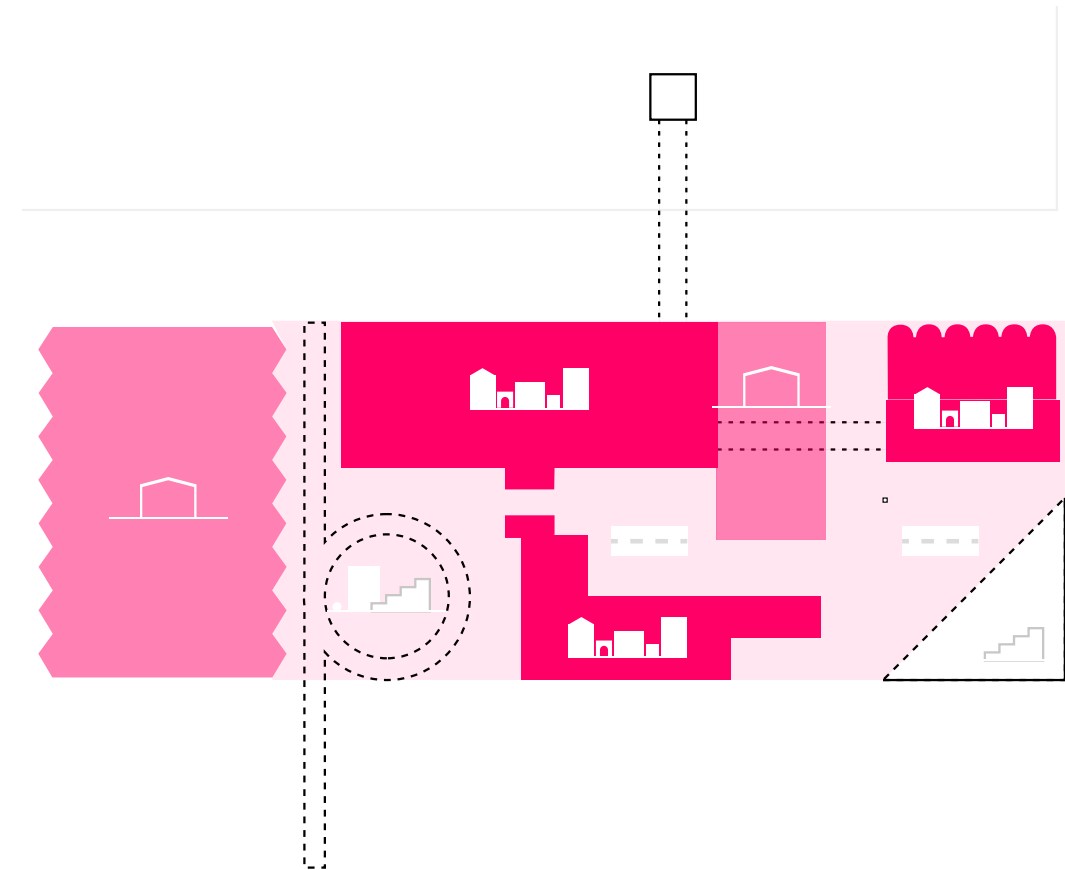

Behoud kenmerkende bouwwerken Quaker Oats en nieuwe verbindingen maken op eigen terrein en tussen de Tarwewijk en de Maashaven.

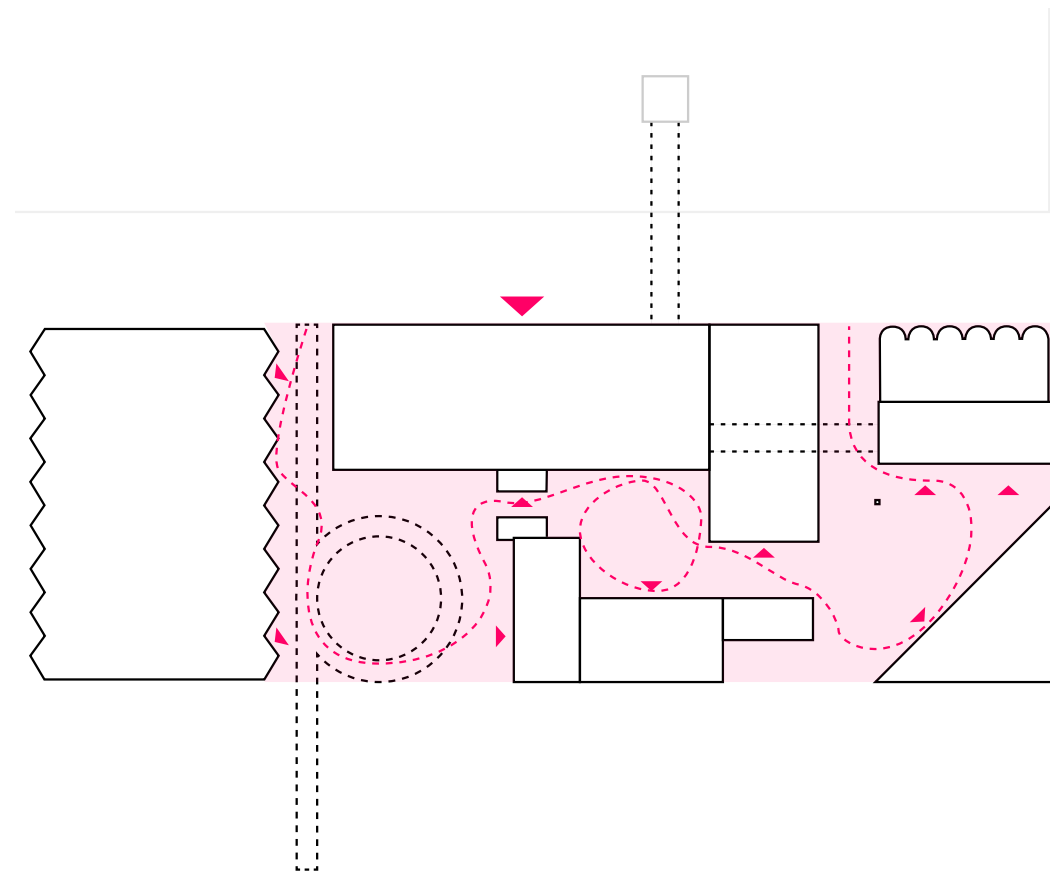

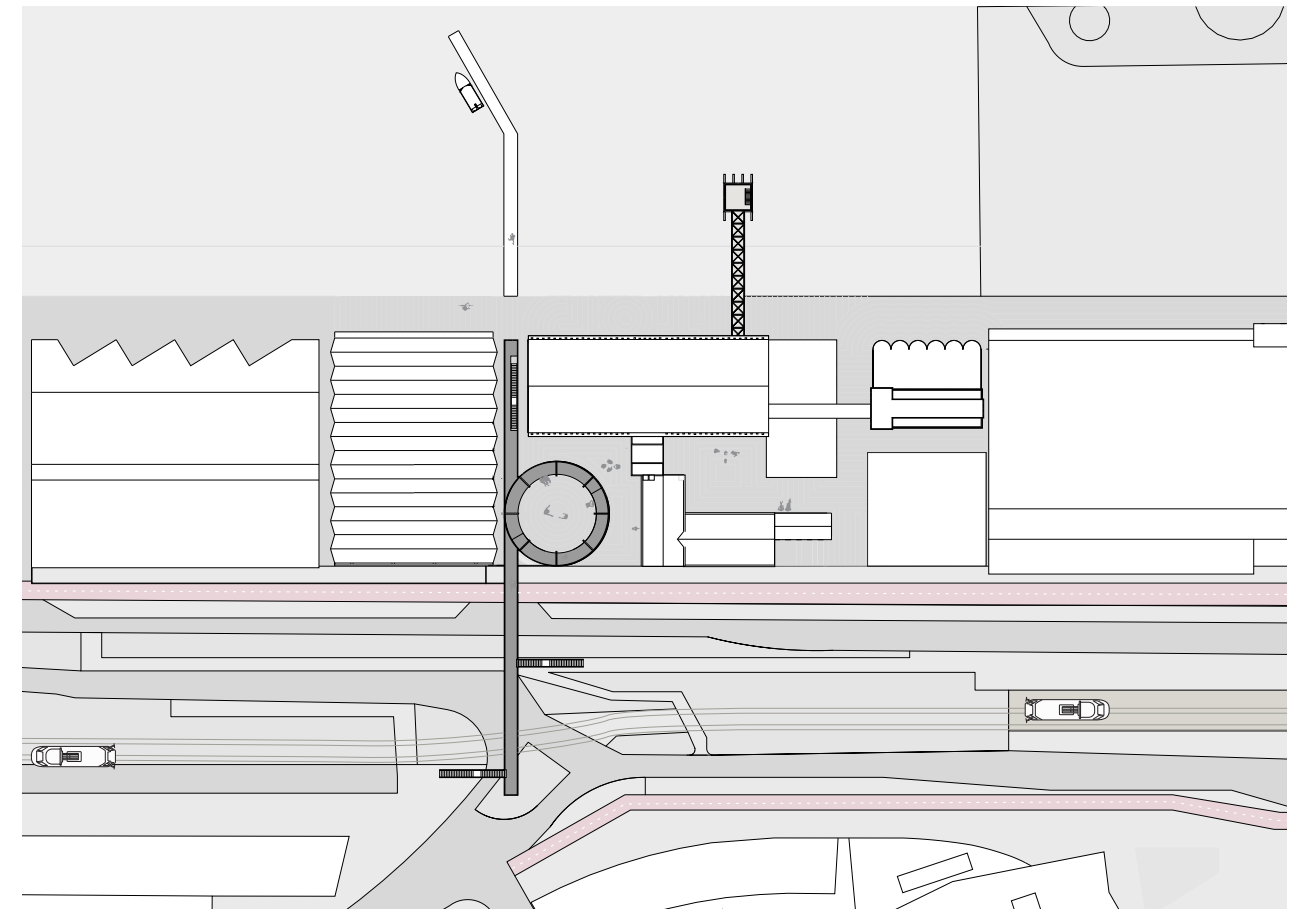
Aangrenzend aan de nieuwe verbindingen straten en pleinen omsloten door bestaande bebouwing, nieuwe bebouwing en stedelijke elementen. Ieder plein heeft zijn eigen kwaliteiten en maken samen een stedelijk weefsel op het fabrieksterrein. Een van de stedelijke elementen overstijgen het terrein (net als de elevator dat voorheen deed) en vormt een brug die aanlegt in de Tarwewijk.

Het ontwerp bestaat uit een reeks straten en pleinen, stedelijke elementen, hallen en gebouwen. Ieder plein wordt door ten minste 1 gebouw en 1 hal ontsloten. De stedelijke elementen zijn ondersteunend aan de pleinfunctie.

De campusopzet maakt het mogelijk om Theatre of Play als een compleet gebouw te benaderen, maar ook als individuele elementen. De hoofdentree van ToP bevindt zich in het Molengebouw, waarbij de begene grond als centrale foyer dient. Van daaruit kan men zich verplaatsen naar de volgende ruimte. Een andere mogelijkheid is om de foyer te skippen en direct het gebouw in te stappen vanaf de pleinen of de kade.

De brug vanaf de Tarwewijk verbeterd de oversteek over de Brielselaan. De stijpunten ontsluiten een lange doorgaande straat uit de Tarwewijk en de tram en metrohalte Maashaven. De andere kant van de brug komt midden op het terrein van Theatre of Play uit, waardoor de gebruiker zachtjes land in de culturele ambassade. De relatie met de kade aan de kant van de Maashaven is verbeterd. Het terrein is beter doorwaadbaar en meer openbaar dan voorheen.

CONCLUSIE

concept opzet Theatre of Play

De diversiteit aan culturele uitingen vraagt om een divers aantal ruimtes. De inspiratie komt daarbij voort uit de stedelijke omgeving waarin cultuur zich manifesteert. De uitkomst daarvan is een ensemble van gebouwen, hallen, stedelijke elementen aan straten en pleinen die samen Theatre of Play vormen.

De positionering van de nieuwe bouwwerken zorgen voor meer lucht in het geheel. De campusopstelling biedt nieuwe gebruikersmogelijkheden - Theatre of Play kan als geheel maar ook per element worden ingezet.

ARCHITECTONISCHE OPZET

functioneel en industrieel geheel

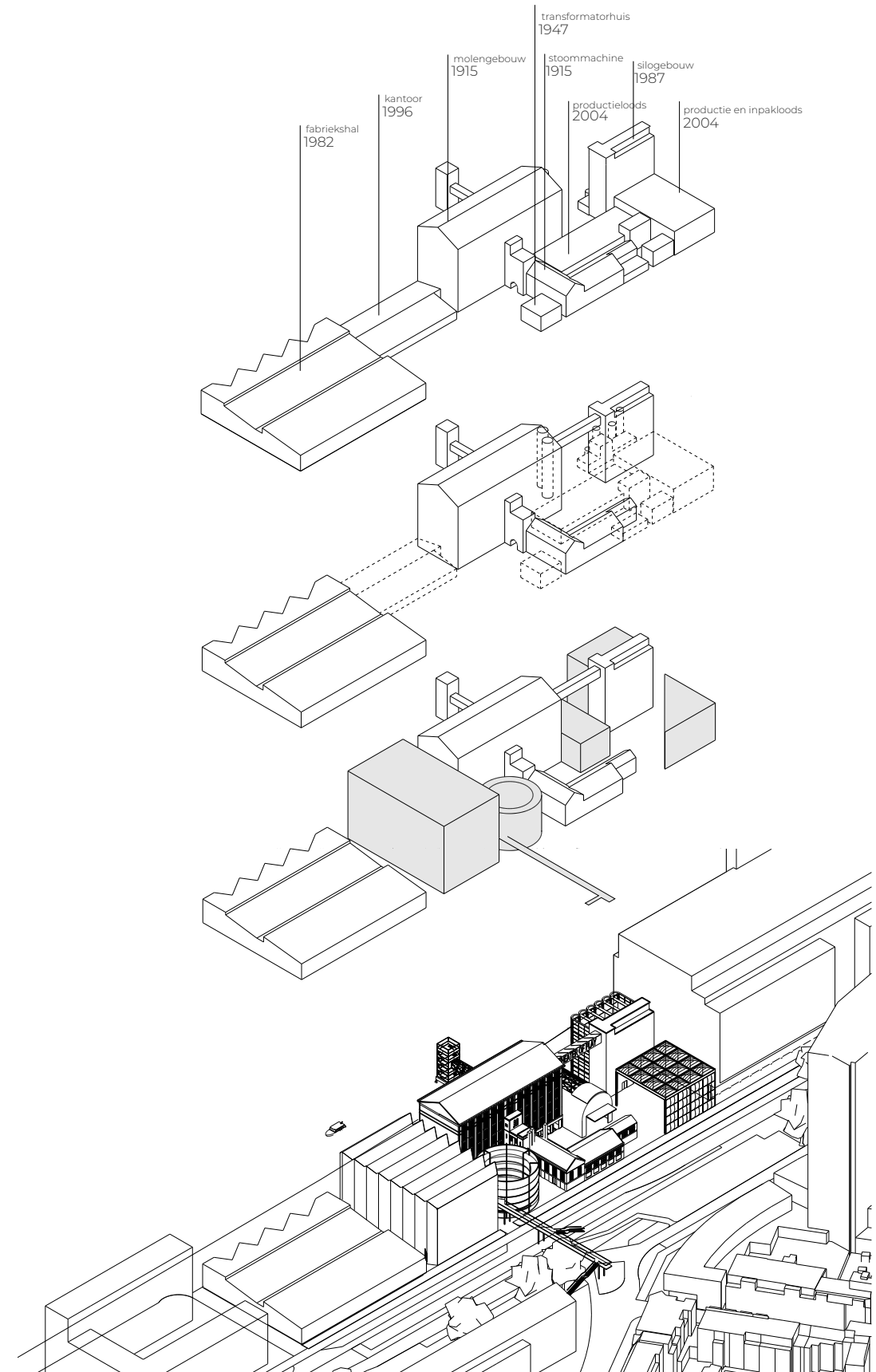
De meest kenmerkende bouwwerken van Quaker Oats zijn de basis voor Theatre of Play. Het imposante Molengebouw, de bijbehorende Machinekamer en werkruimte en de betonsilo worden getransformeert tot nieuwe functies.

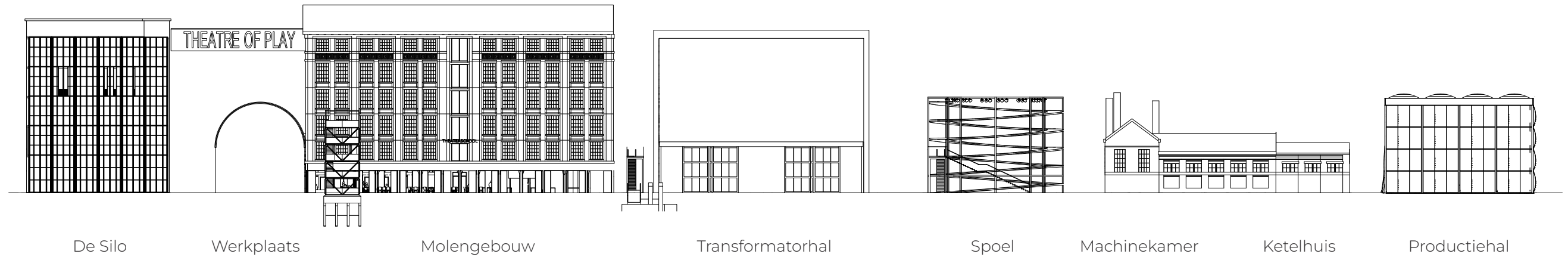
Nieuwe volumes zijn passend ontworpen op de schaal van de reeds bestaande bebouwing. De nieuwe toevoegingen aan het terrein zijn een tegenhanger van de massief ogende metselwerk gebouwen. Luchtige structuren voeren de boventoon in de nieuwe elementen.

Ieder bouwwerk is een opzichzelfstaand element met eigen bouwtechniek en uitstraling. Het ensamble van verschillende formaten en afwerkingen is representatief voor de functie: op zichzelfstaande elementen die samen een geheel vormen.

De afwerking is gebaseerd op de materialen die reeds op de locatie aanwezig waren of terug te vinden zijn in de industriële gebouwen aan de Maashaven. De voorwaarde voor de toepassing van de materialen is dat het meerdere ruimtelijke kwaliteiten tegelijk faciliteert. De keuze is no nonsens - het moet echt iets toevoegen aan de gebruikskwaliteit.

Materialen zoals polycarbonaat, etfe folie en draadhekken dragen bij aan de functionele, industriële uitstraling die past bij het havengebied en de historie van Quaker Oats.

De Silo

Werkplaats

Molengebouw

Transformatorhal

Spoel

Machinekamer

Ketelhuis

Productiehal

De Silo

structuur: beton & staal
 gevel: beton & glas
 status: nieuw/bestaand
 functie: atelier/werkplek

Werkplaats

structuur: staal
 gevel: golfplaat, spiegelend
 status: nieuw
 functie: theater

Molengebouw

structuur: baksteen & staal
 gevel: baksteen
 status: bestaand
 functie: onderwijs en foyer

Transformatorhal

structuur: staal
 gevel: polycarbonaat
 status: nieuw
 functie: evenementen en grote zaal

Spoel

structuur: staal
 gevel: staalnet
 status: nieuw
 functie: verbinding Tarwewijk, buitenstructuur

Machinekamer

structuur: baksteen
 gevel: baksteen
 status: bestaand
 functie: entree Molengebouw

Ketelhuis

structuur: baksteen
 gevel: baksteen
 status: bestaand
 functie: workshopruimte

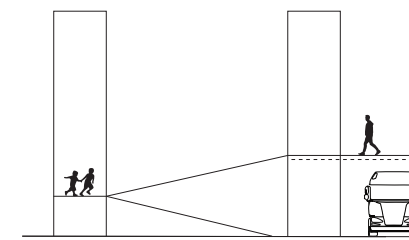
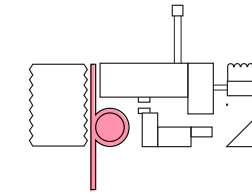
Productiehal

structuur: staal
 gevel: EFTE folie
 status: nieuw
 functie: buitenstructuur

UITWERKING PER ELEMENT

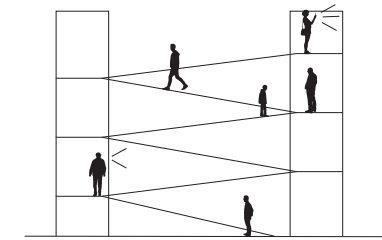
Ieder bouwwerk is voortgekomen uit een aantal voorwaarden gerelateerd aan de functie, het programma en de locatie. Daarmee is uitgegaan van diverse gebruiksmogelijkheden en hoe een element meerdere activiteiten kan faciliteren.

SPOEL

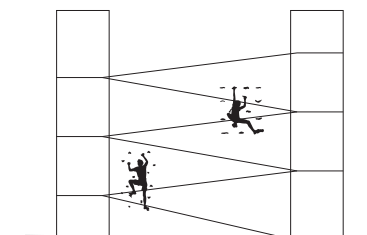
De brug

De brug zorgt voor een directe verbinding tussen de Maashaven en de Tarwewijk, waarbij de Brielselaan wordt overgestoken.

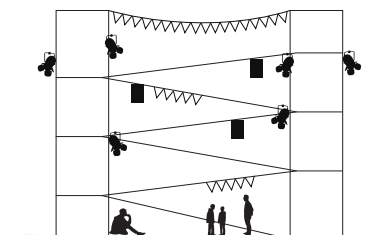
De brug

De brug zorgt voor een route naar boven en naar beneden.

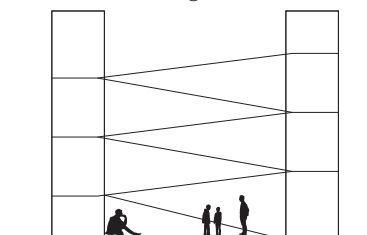
Multifunctionele gevel

Het staalnet rondom de brug zorgt voor diverse gebruiksmogelijkheden van de gevel.

Technische punten

Licht, speakers en andere technische elementen zijn voorzien in de structuur.

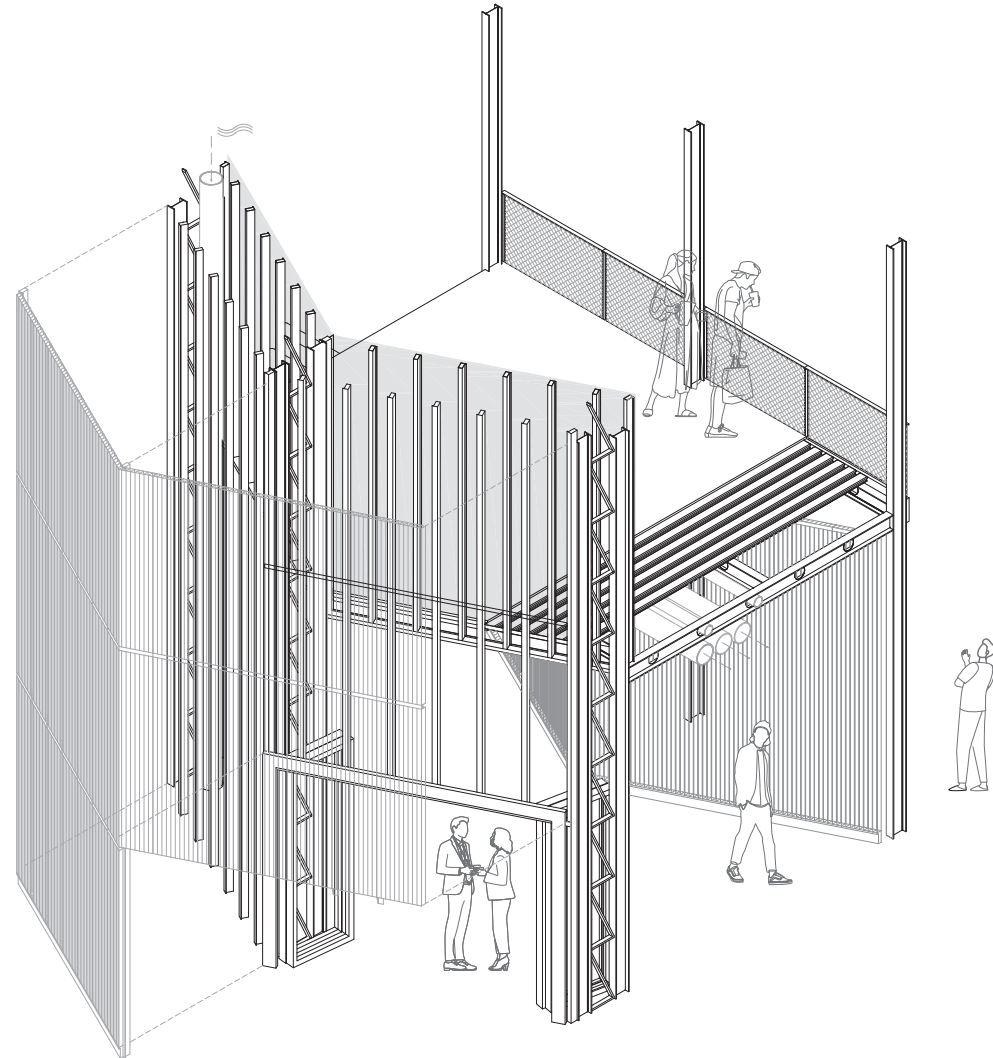

Plein

De brug zorgt voor een kader rondom het plein.

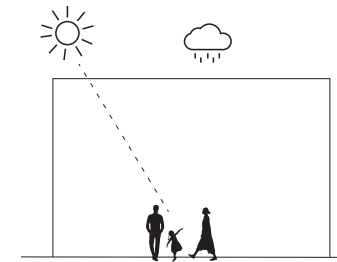
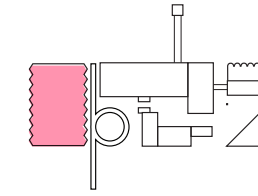

TRANSFORMATORHAL

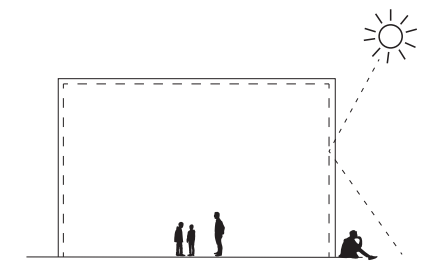
De transformatorhal is de grootste hal op het ToP terrein. Opgebouwd uit een staalstructuur met polycarbonaat gevels. De hal is doos in doos uitgevoerd, zodat er een flink concert kan worden gegeven

zonder de rest van het terrein te verstoren. De hal is een grote open ruimte met een voorportaal richting het plein en grote te openen deuren richting de Maashaven.

De gevel

De semi-transparante gevel zorgt voor natuurlijk lichtinval maar houdt de elementen buiten.

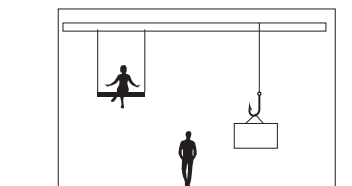
Gordijnen

Gordijnen dienen als achtergrond voor concerten en evenementen en zorgen voor regelbare condities.

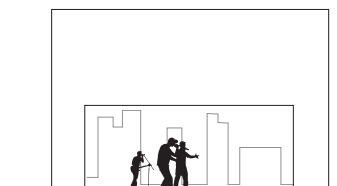
De omloop

De hal kan vanuit verschillende hoogtes worden ervaren dankzij de omloop.

Halkranen

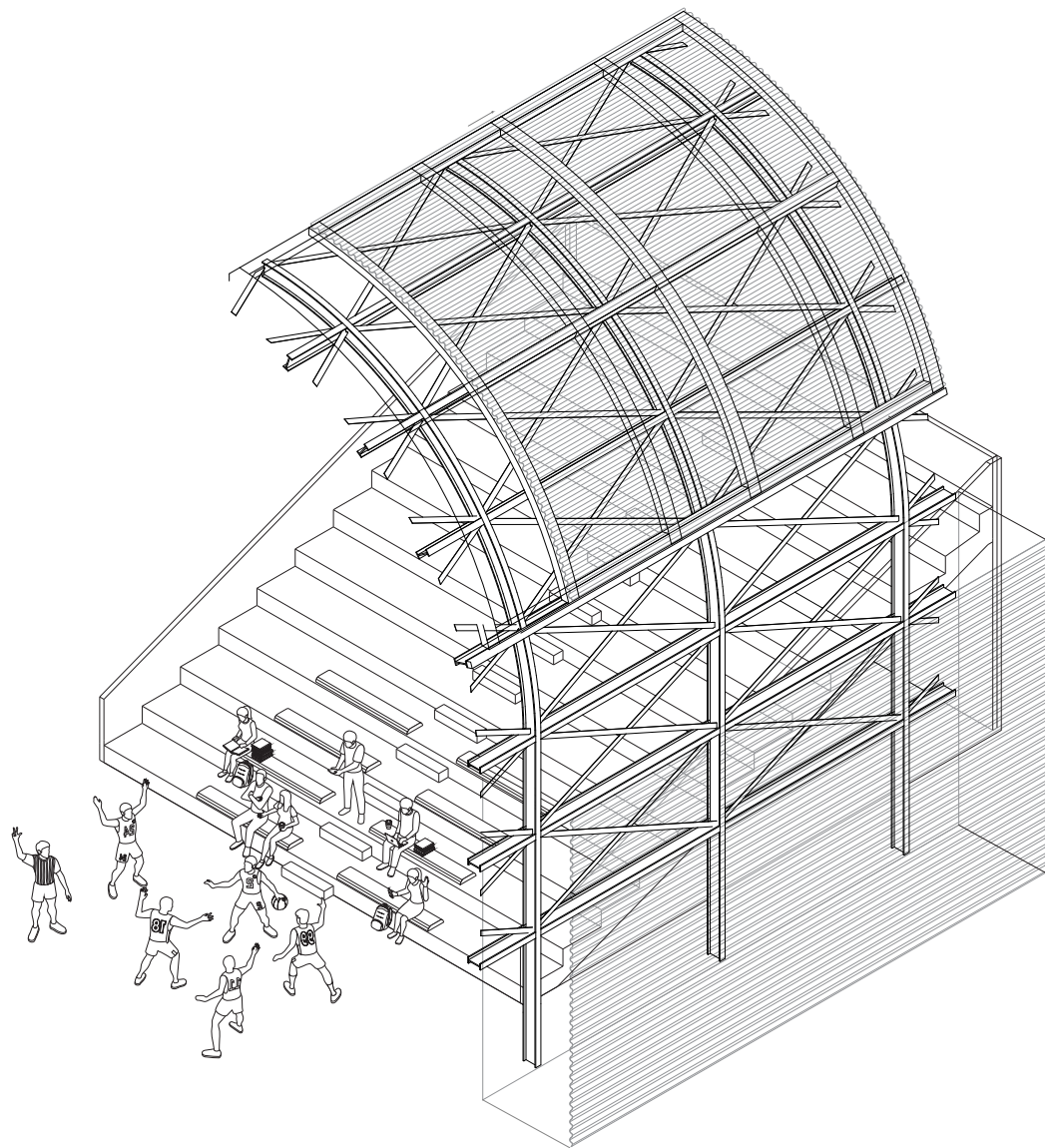
decor, techniek en andere elementen kunnen worden opgehangen aan de halkranen.

Deuren

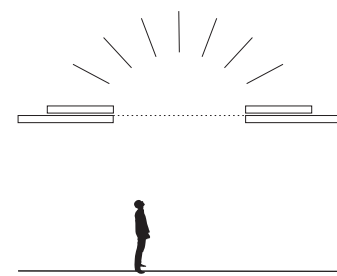
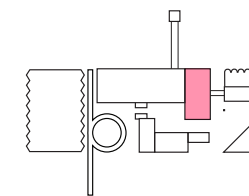
De transparante en te openen deuren zorgen voor de Maashaven als achtergrond.

WERKPLAATS

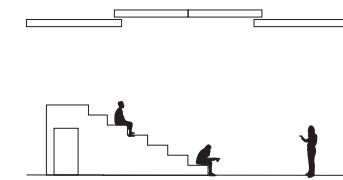
De werkplaats is een hal met een vaste tribune, direct tegen het Molengebouw gelegen. De staalstructuur met golfplaat gevel refereert naar de oude loodsen die op het terrein aanwezig waren. Het te

openen dak en de te openen gevel aan de plein kant maken de zaal een hybride ruimte tussen een dichte theaterzaal en een open buitentheater.

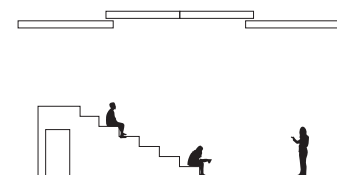
Het dak

Het dak zorgt voor bescherming tegen weersinvloeden en kan worden geopend om de zaal te transformeren naar een buitentheater.

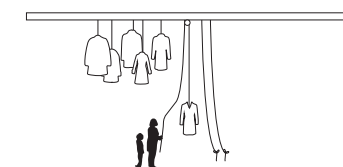
De tribune

Het vaste element in de zaal is de tribune. Geschikt als zitplek met daar onder facilitaire voorzieningen.

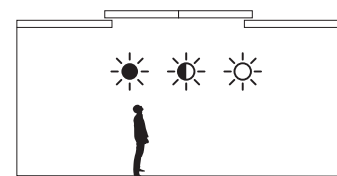
De gevel

De gevel kan de ruimte afsluiten en openstellen naar behoefte.

Garderobe

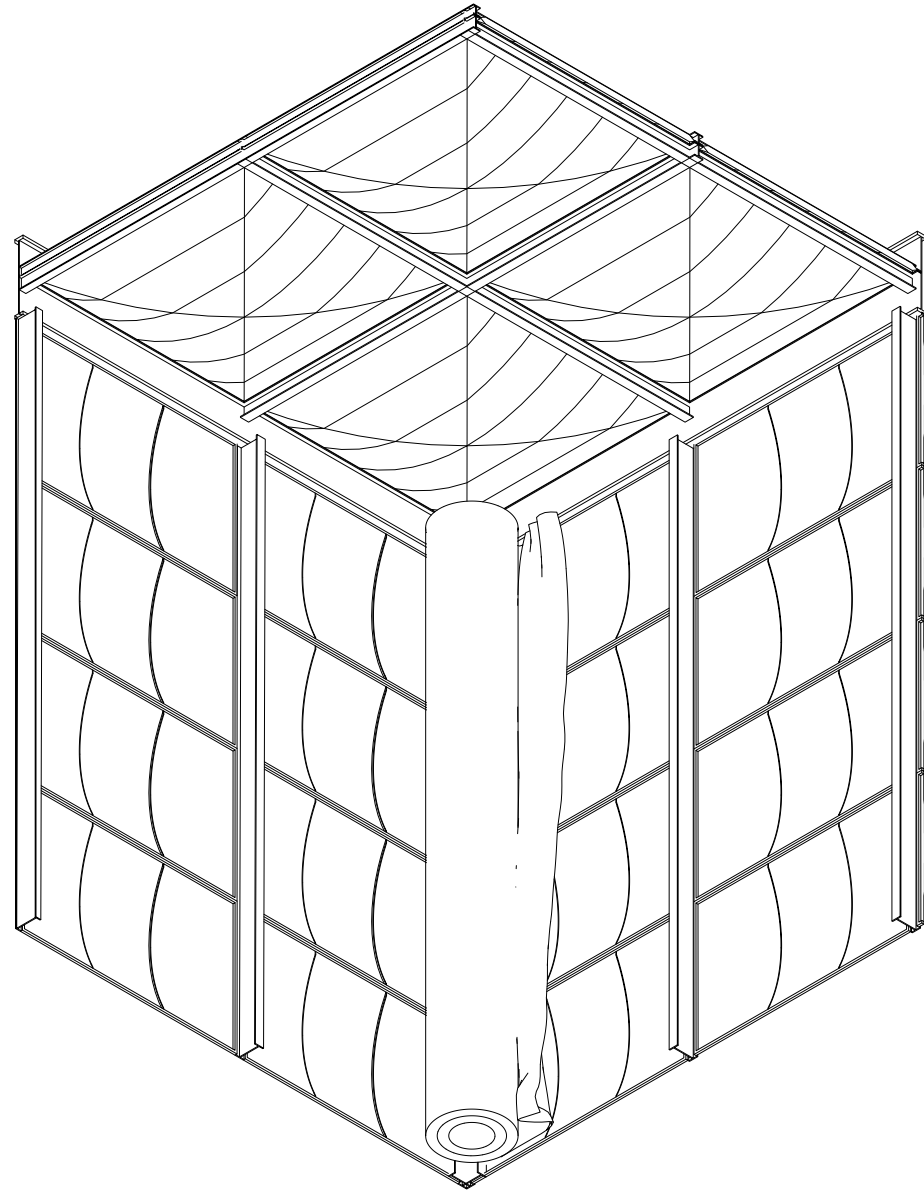
De hangende garderobe biedt de gebruiker vrijheid.

Licht en donker

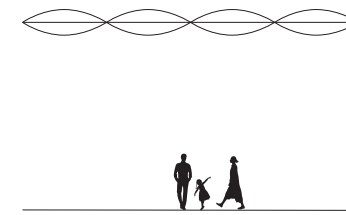
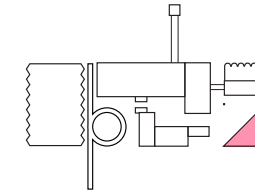
De te openen en te sluiten delen zorgen voor een ruimte die regelbaar licht of donker is.

PRODUCTIEHAL

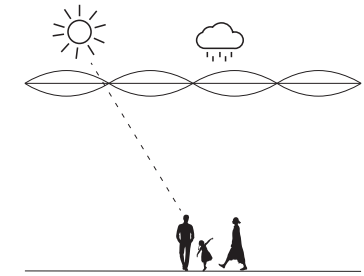
De productiehal is een hybride structuur die op verschillende manieren ruimte creëert. De staalstructuur heeft een etfe gevel die zorgt voor wering van wind en water. De gordijnen maken het mogelijk

van de structuur een afgesloten plein te maken. De schuifdeuren verdelen het plein in twee driehoekige pleinen en kunnen desgewenst half open worden gebruikt.

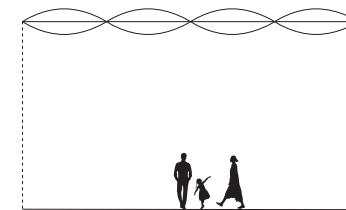
Het dak

Het dak van het paviljoen zorgt voor een overdekte publieke ruimte.

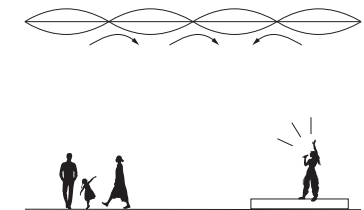
Het dak

Het dak maakt evenementen in diverse weertypes mogelijk.

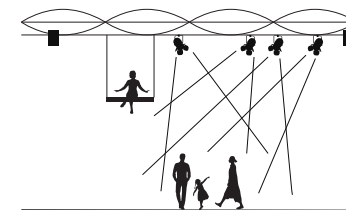
Gordijnen

Gordijnen maken de ruimte intiem en dienen als achtergrond voor concerten en evenementen.

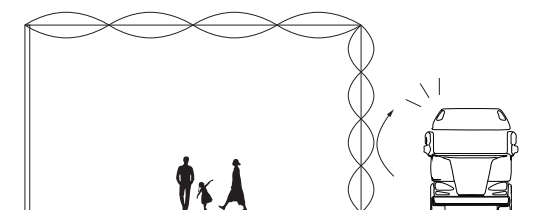
Verbeterde akoestiek

Het dak biedt een verbeterde akoestische omgeving.

Technische punten

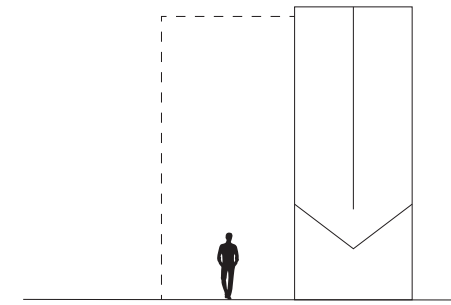
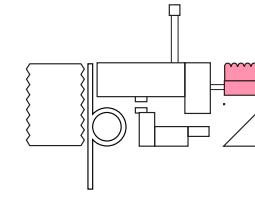
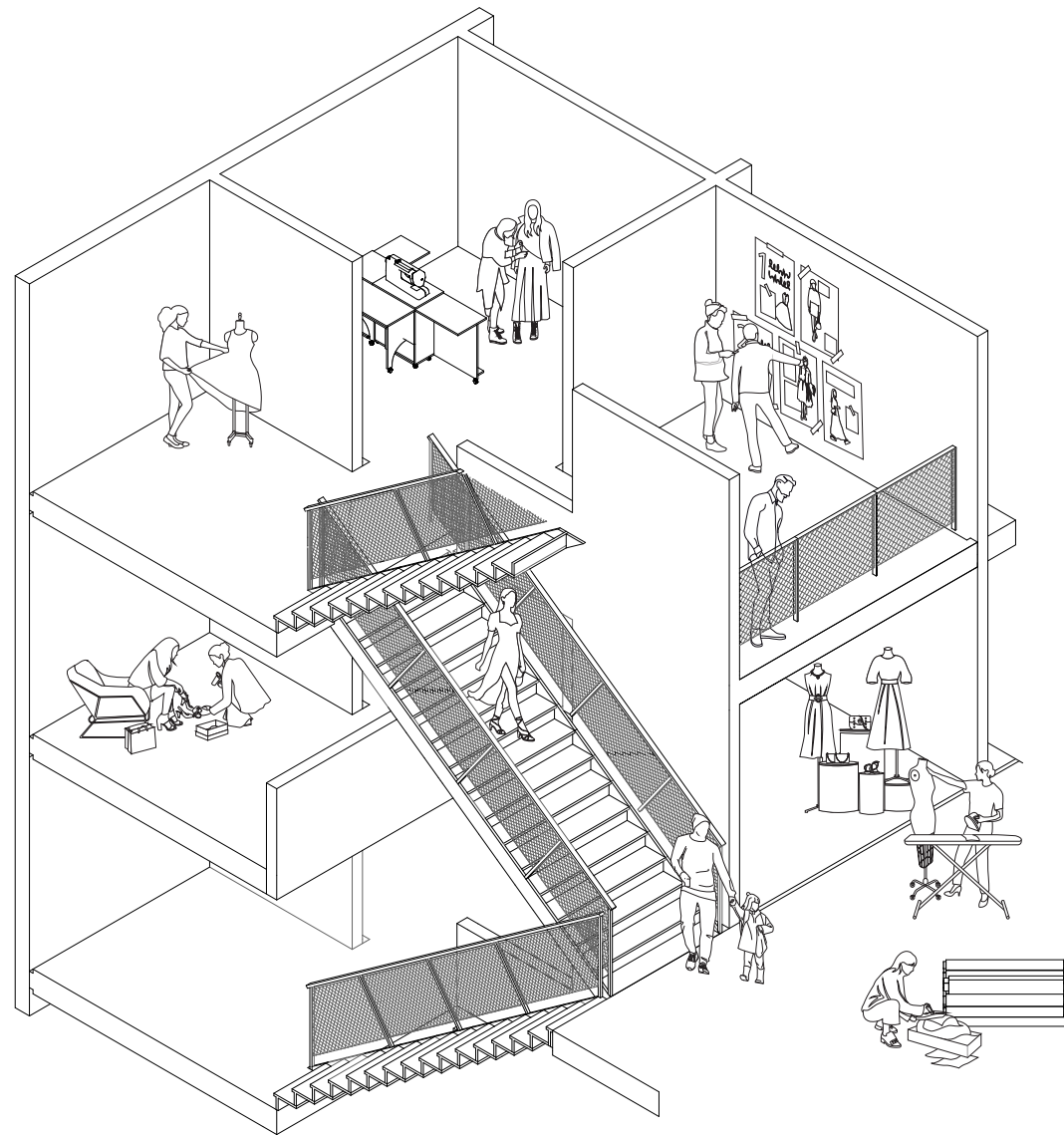
Licht, speakers en andere technische elementen zijn voorzien in het plafond.

Gevel

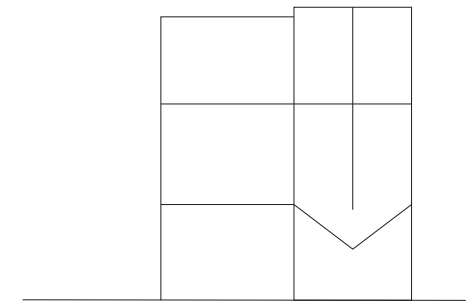
De gevel beperkt het geluid van de Briel-selaan en zorgt voor een geklimatiseerde binnenruimte.

SILO

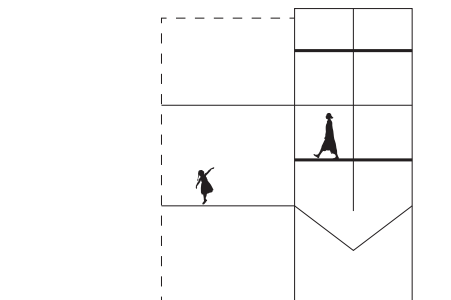
Nieuwbouw

De extra toevoeging verdubbelt het oppervlakte van de silo

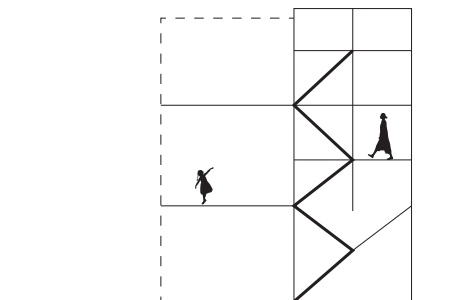
vloeren

nieuwe vloeren verdelen de silo in werkplaatsen

balkons

Met extra vloeren in de silo worden balkons gemaakt die in relatie staan met de ondergelegen ruimte

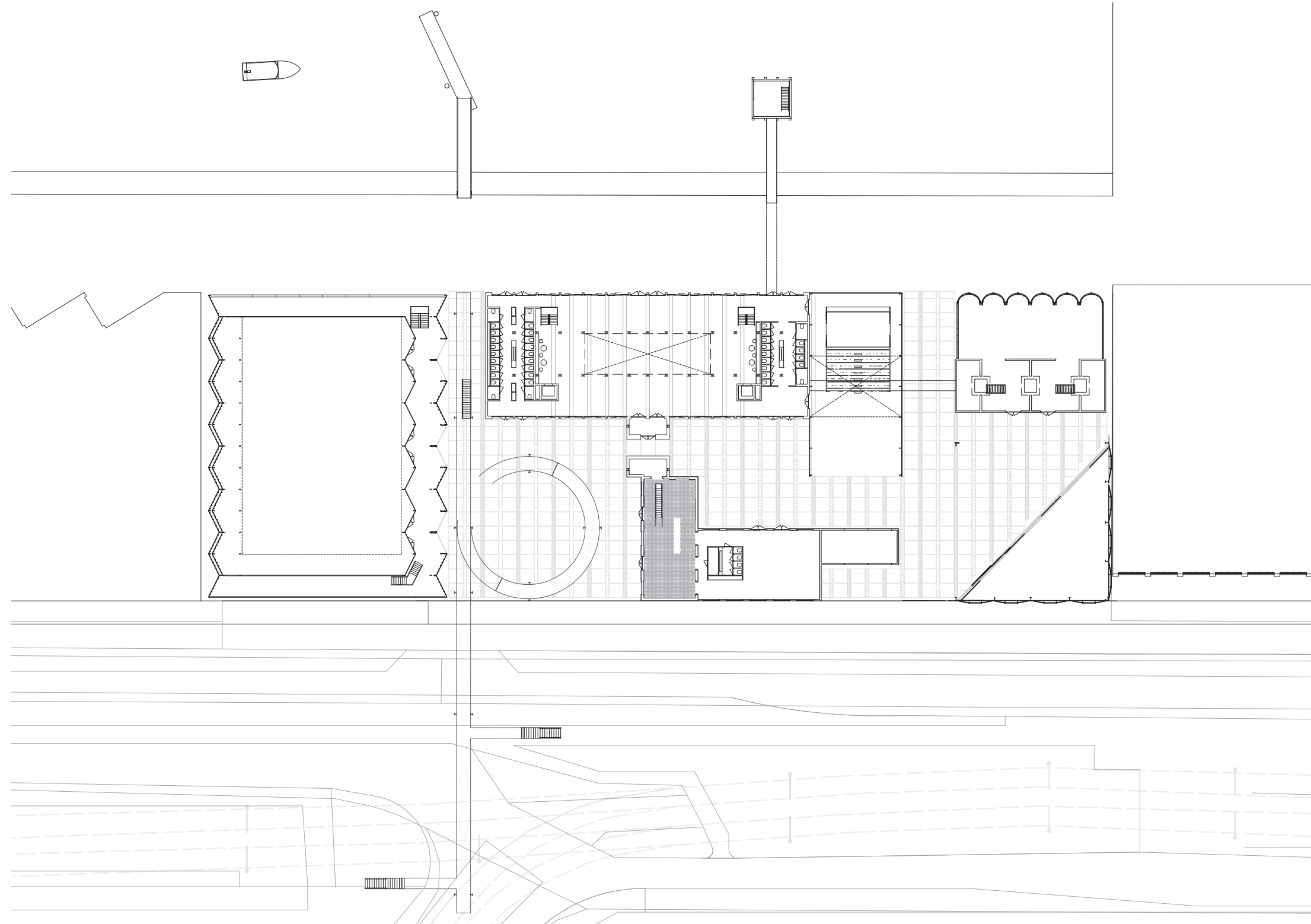

route naar boven

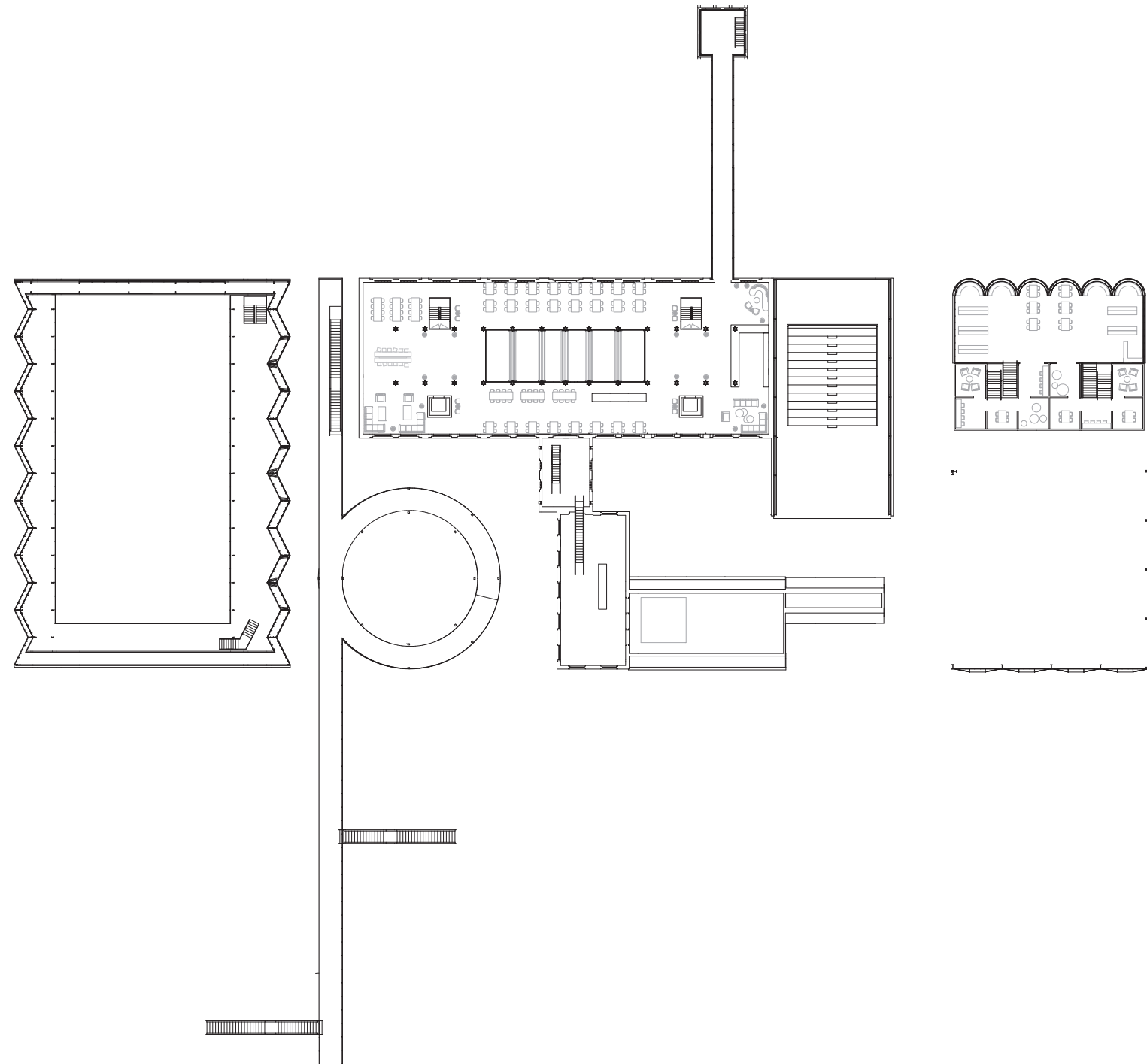
in de oude silo is plaats gemaakt voortwee nieuwe trappenhuizen die de werkplaatsen met elkaar verbinden.

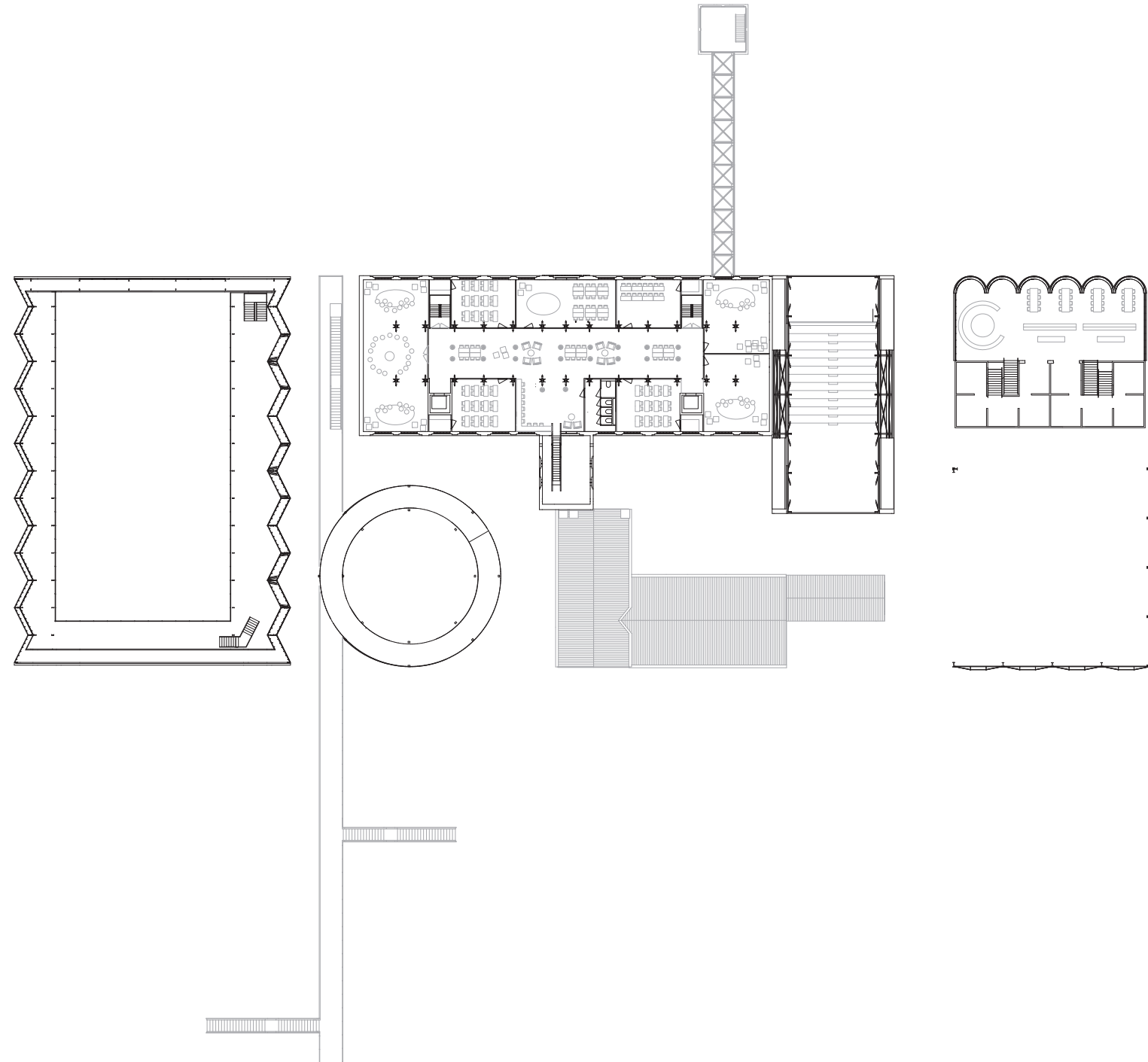
PLATTEGROND BEGANE GROND

PLATTEGROND EERSTE VERDIEPING

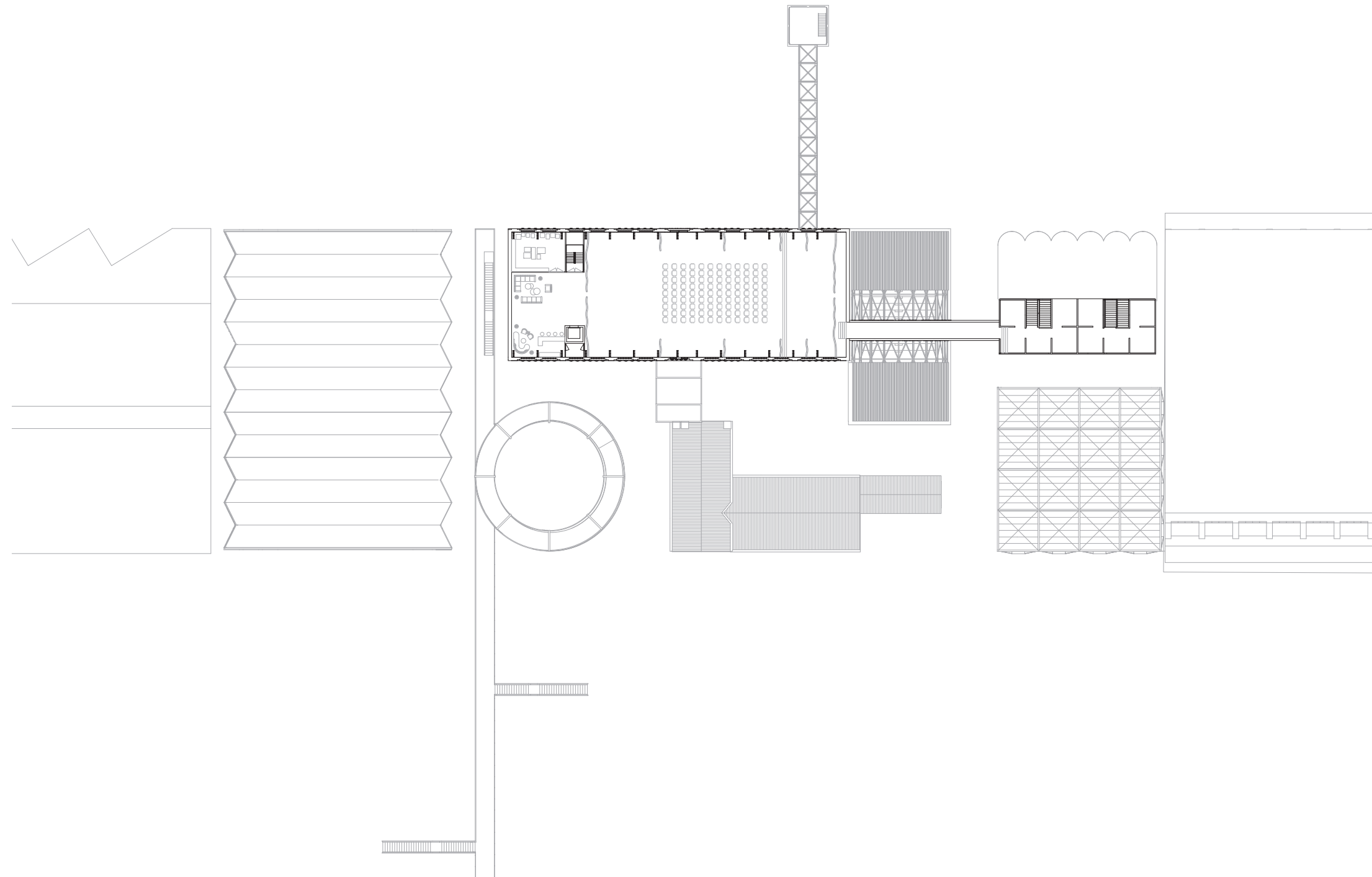

PLATTEGROND TWEEDE VERDIEPING

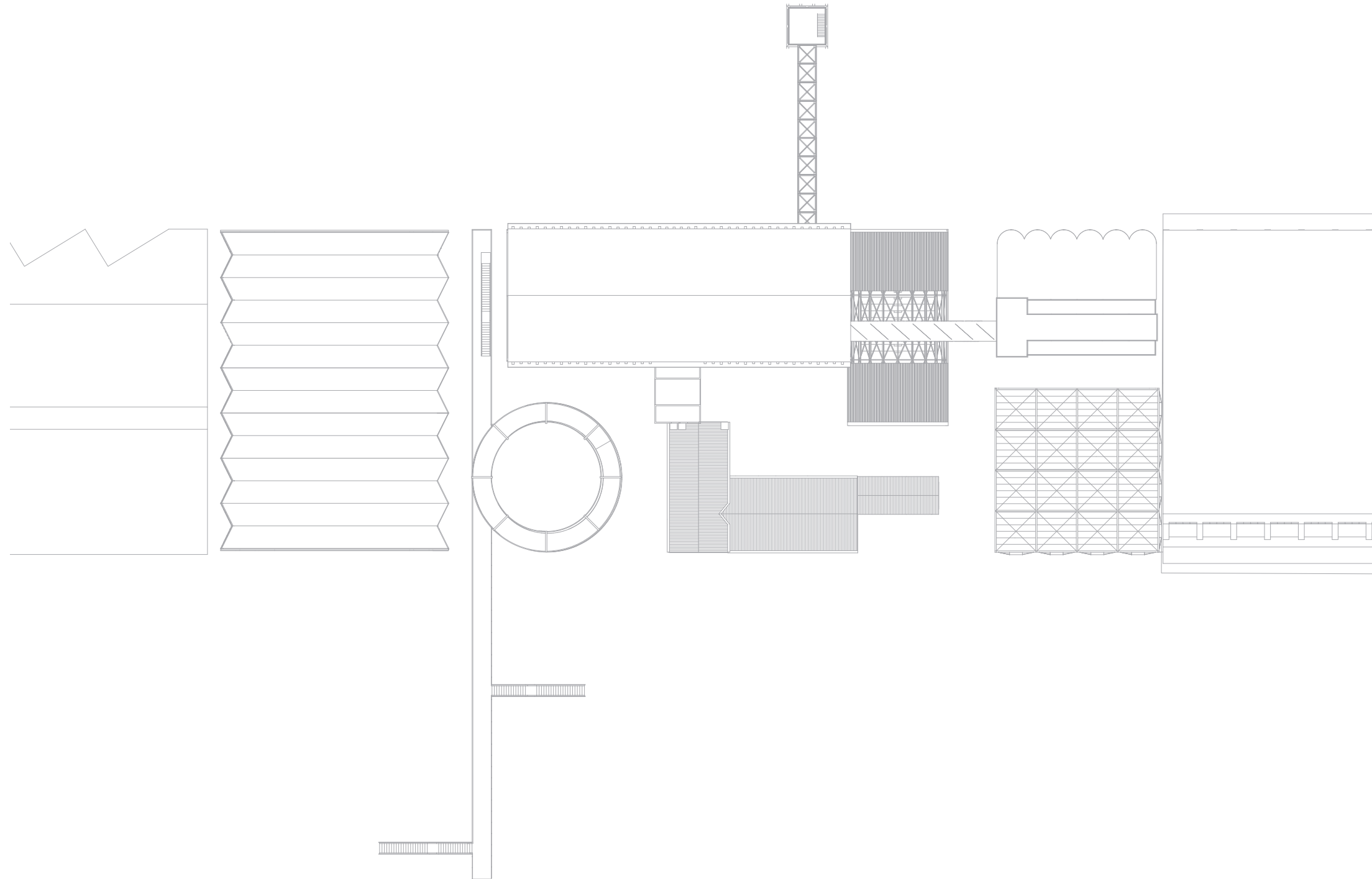

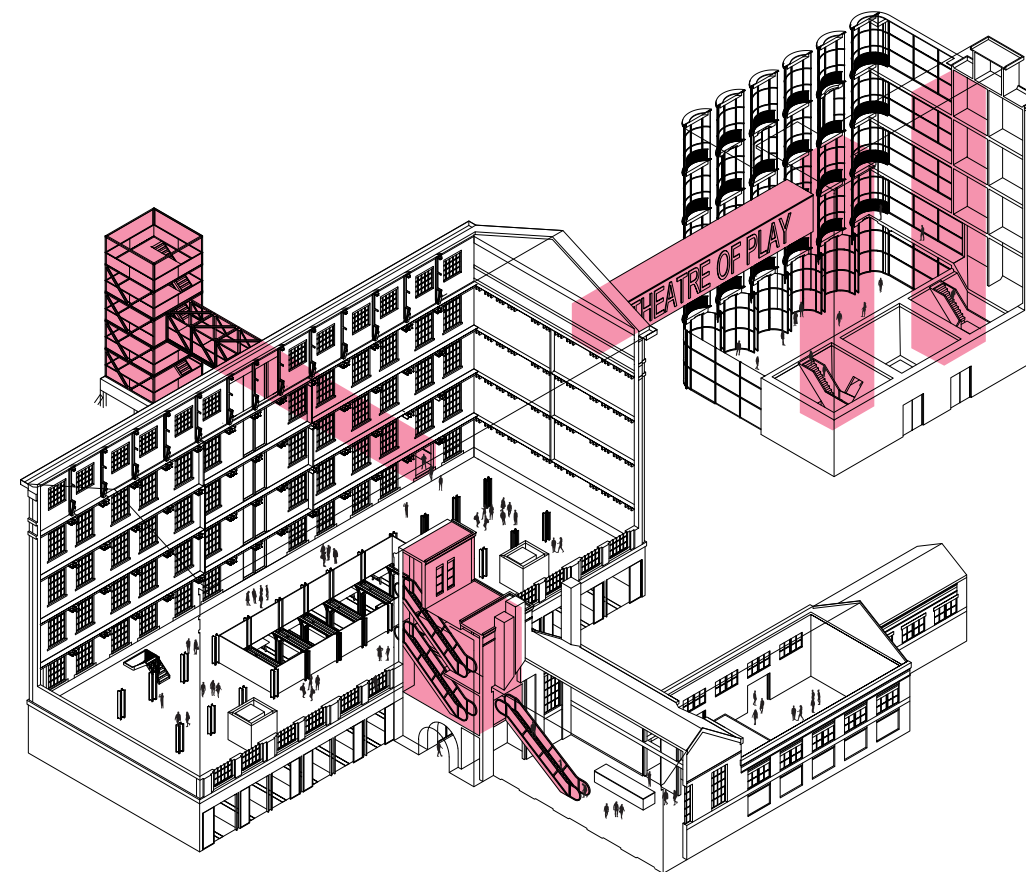
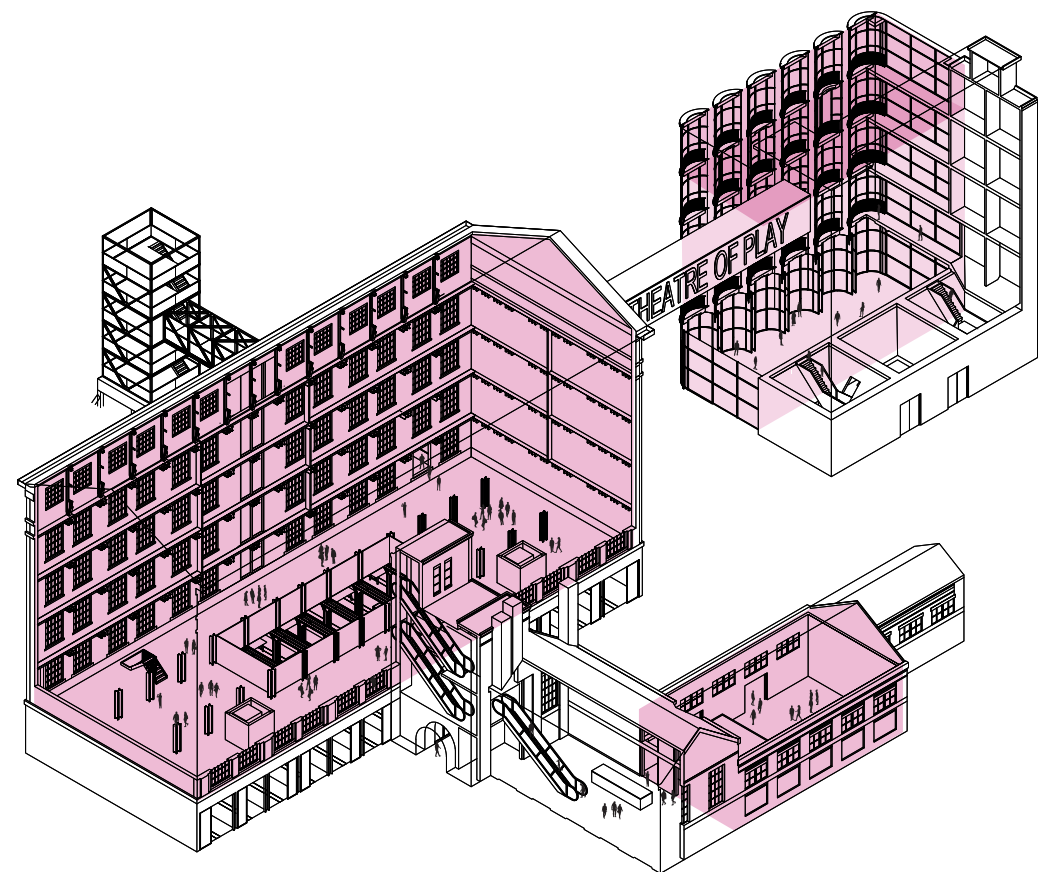
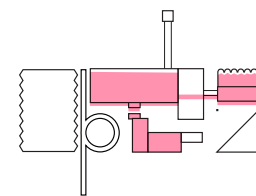
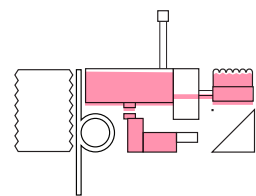
PLATTEGROND ZESDE VERDIEPING

DAKAANZICHT

THEATRE OF PLAY IN VELE VORMEN

Educatie en werkplekken

De verdiepingen van het Molengebouw, de silo en de ketelhuis kunnen worden ingezet voor educatieve doeleinden. Het ketelhuis is met de aansluiting op het plein een goede ruimte voor work-

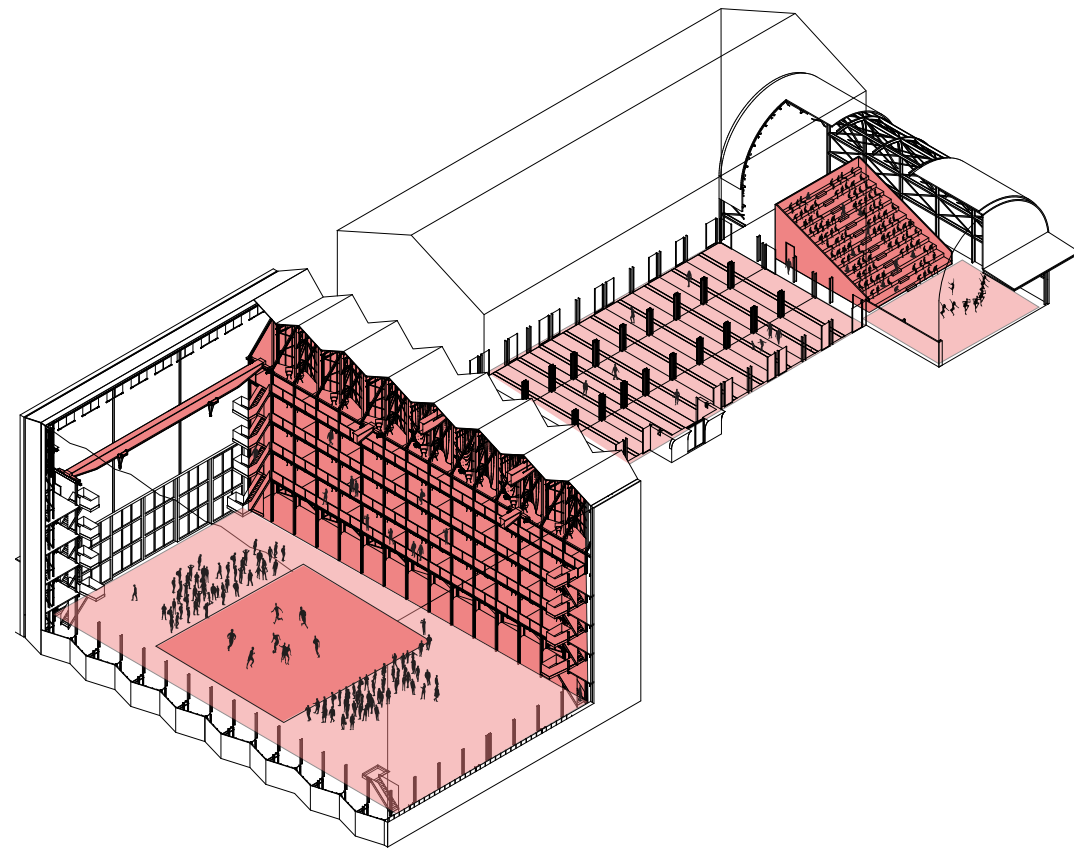
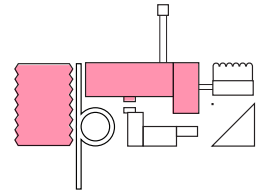
shops. De silo heeft een verdeling van diverse werkplaatsen. Het Molengebouw huisvest de MBO theaterschool die daarmee zorgt voor een permanente bezetting op Theatre of Play.

nieuwe stromingen

De voormalige voorzieningen voor het aanvoeren van stoom en haver worden omgebouwd tot verkeersruimte. In plaats van de aanvoerband is het nu de roltrap die studenten naar de ver-

dieping van de school brengt. Ook de oude elevator is een tweede ingang, waardoor studenten hun eigen route naar de school hebben.

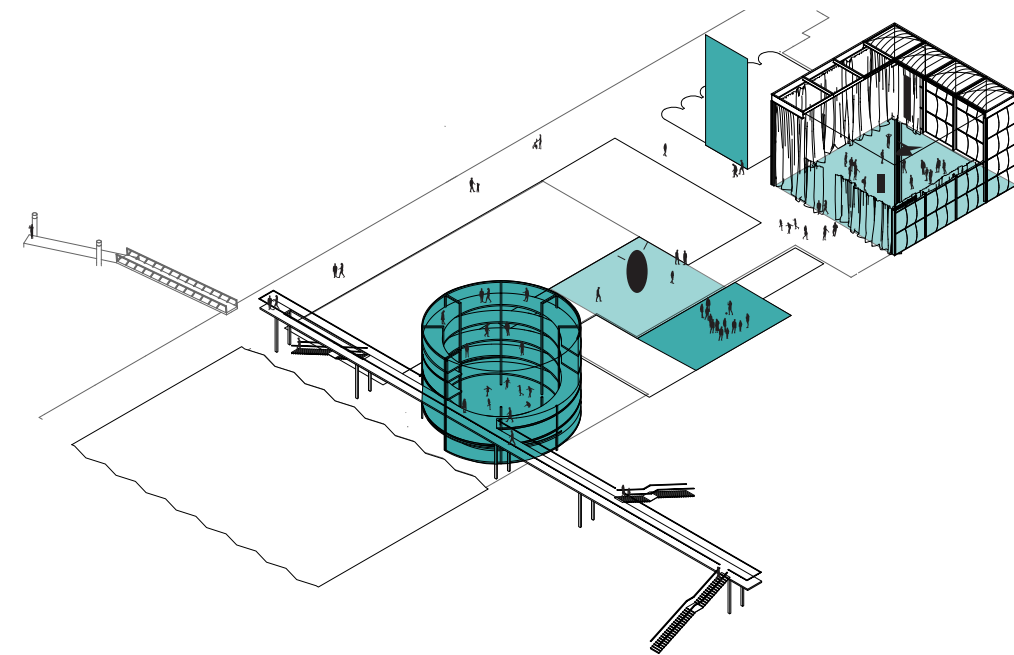
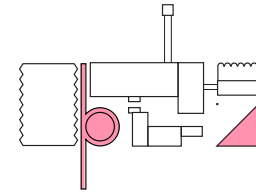

Theater en evenementen

De begane grond van het Molengebouw fungeert als de centrale foyer van Theatre of Play. De werkplaats is direct aan de foyer gelegen en is met zijn tribune een vaste opstelling voor

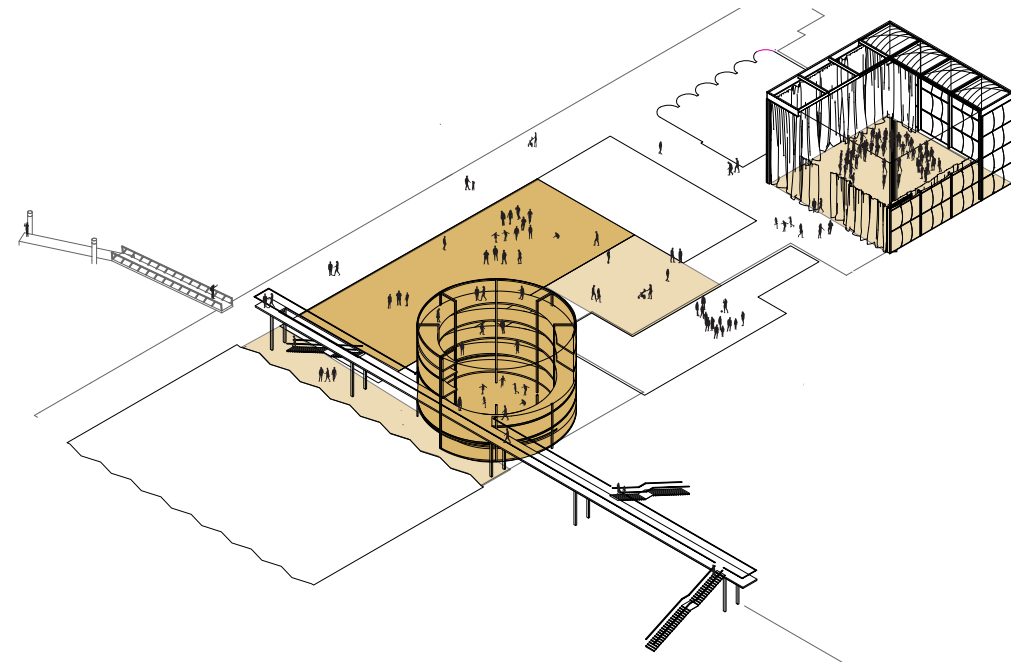
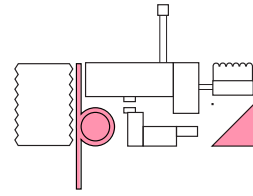
een klein theater. De transformatorhal is een grote hal die dienst kan doen als groot theater en evenementenlocatie. Beide gebouwen hebben een uitloop richting de naastgelegen buitenruimte.

plein als expositieruimte

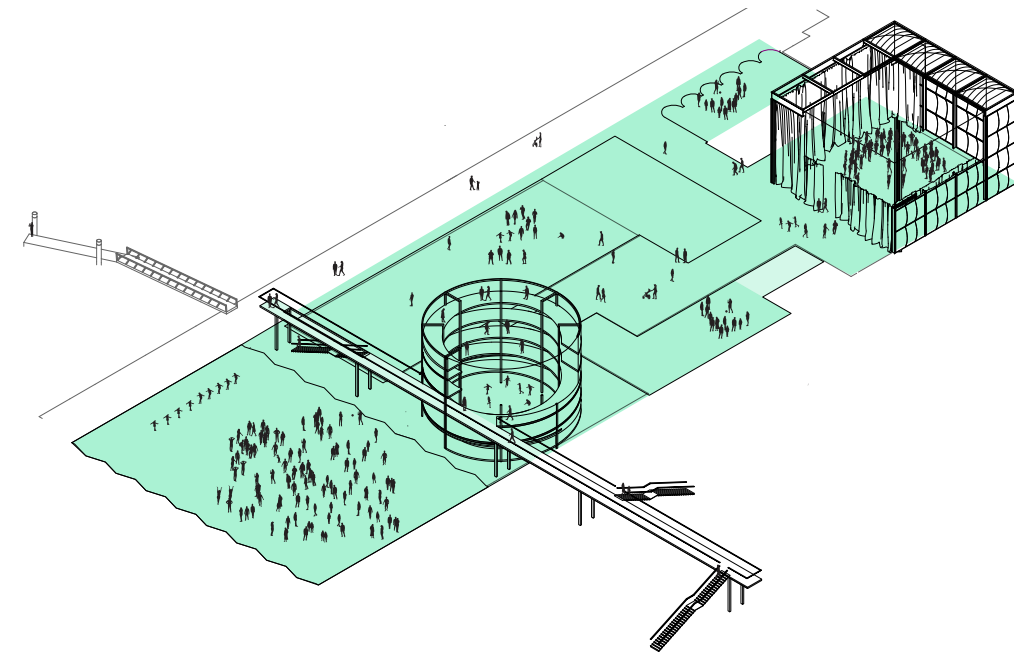
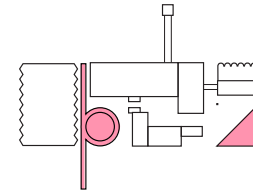
De structuren van Spoel en de productiehal vormen in combinatie met de pleinen buitenruimte wat geschikt

is voor diverse doeleinden. Zo kan het terrein er de ene dag dienen als expositieruimte,

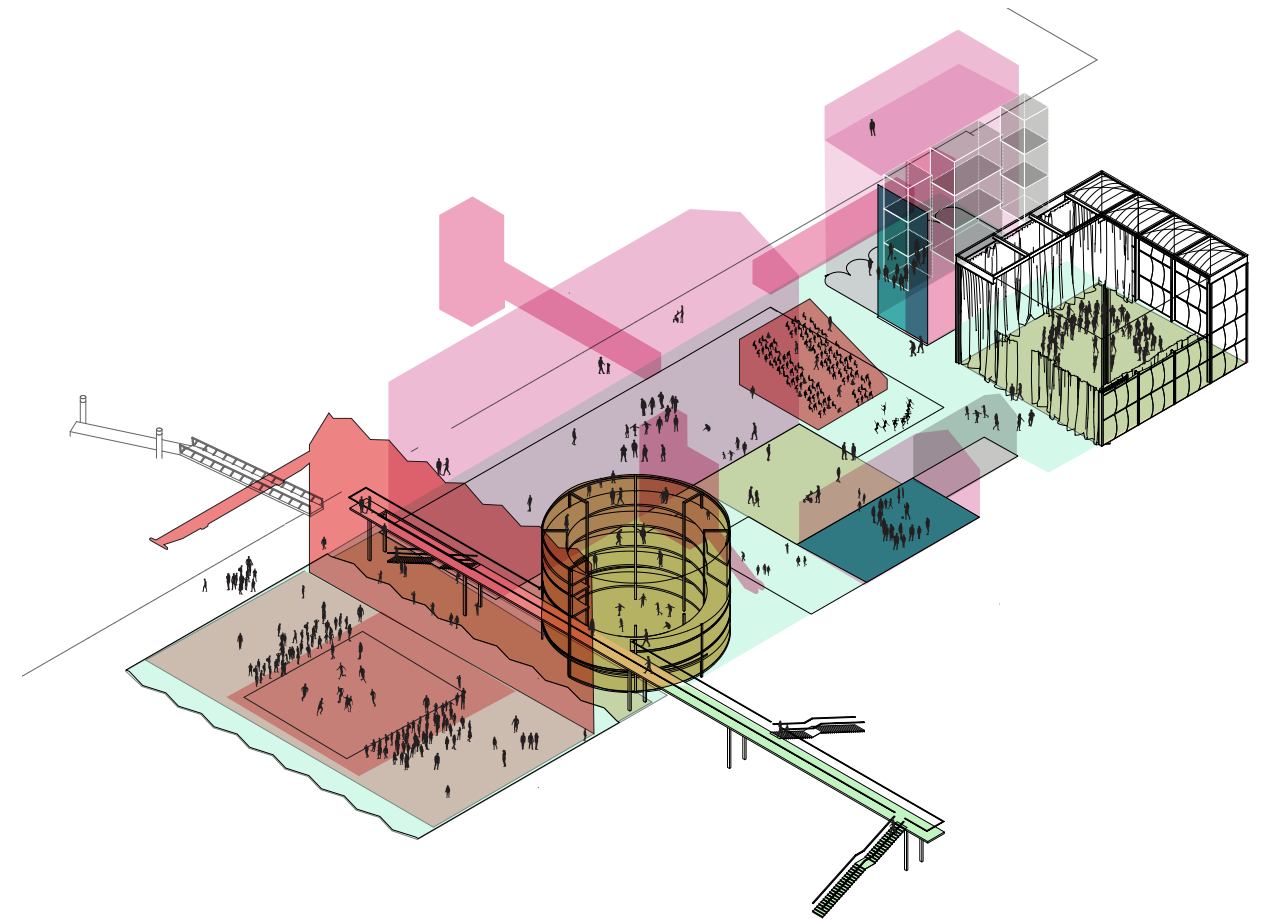
theatre of play als muzieklocatie

En de volgende dag voor een muziek-evenement.

theatre of play als festivalterrein

en in het weekend dienen als festival-terrein.

Theatre of Play als geheel

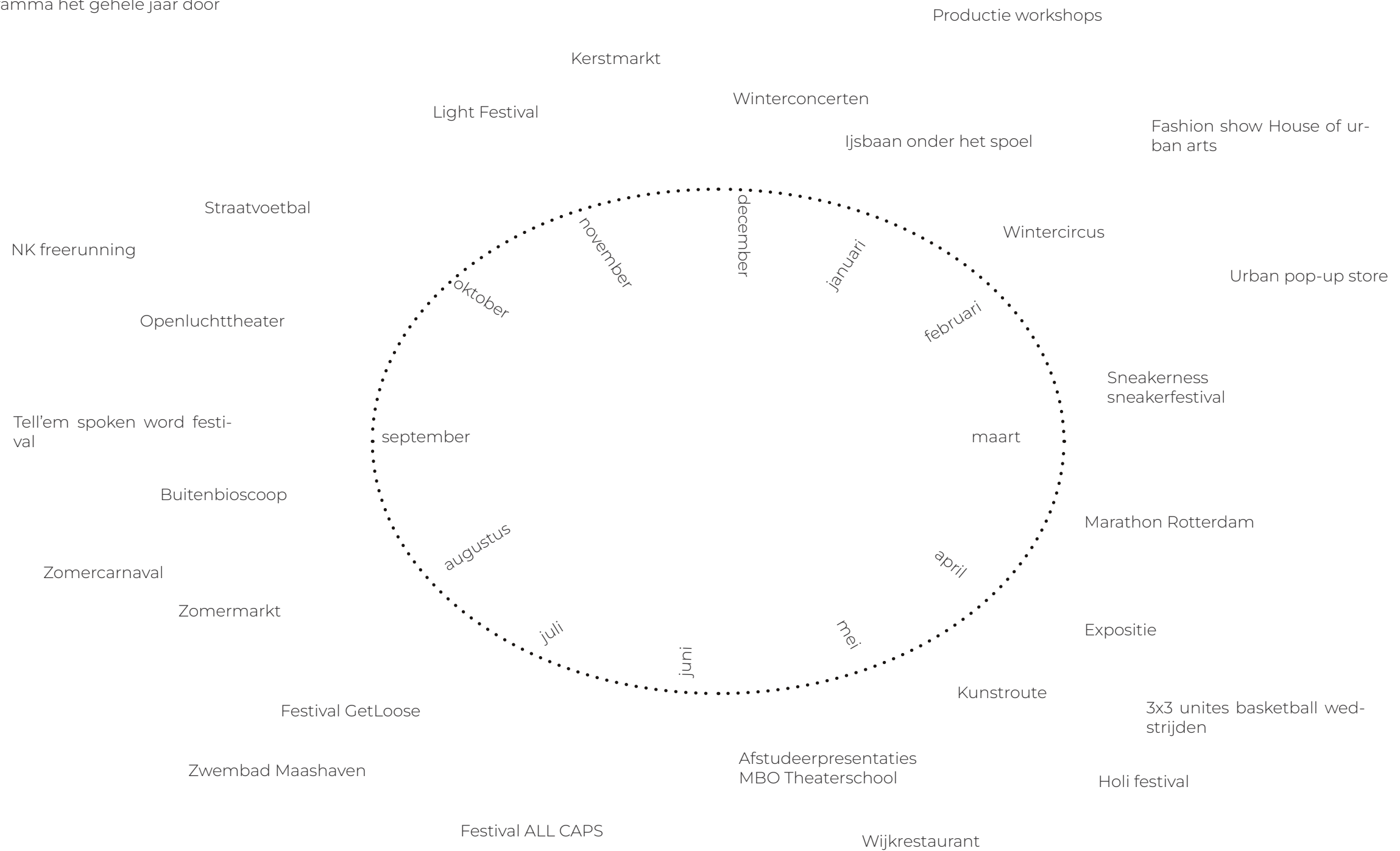
Bij elkaar vormen de gebouwen van Theatre of Play een verzameling van ruimtes die diverse functies kunnen huisvesten. Van tijdelijke evenementen

tot permanente gebruikers. ToP kan er iedere dag en ieder seizoen anders uit zien.

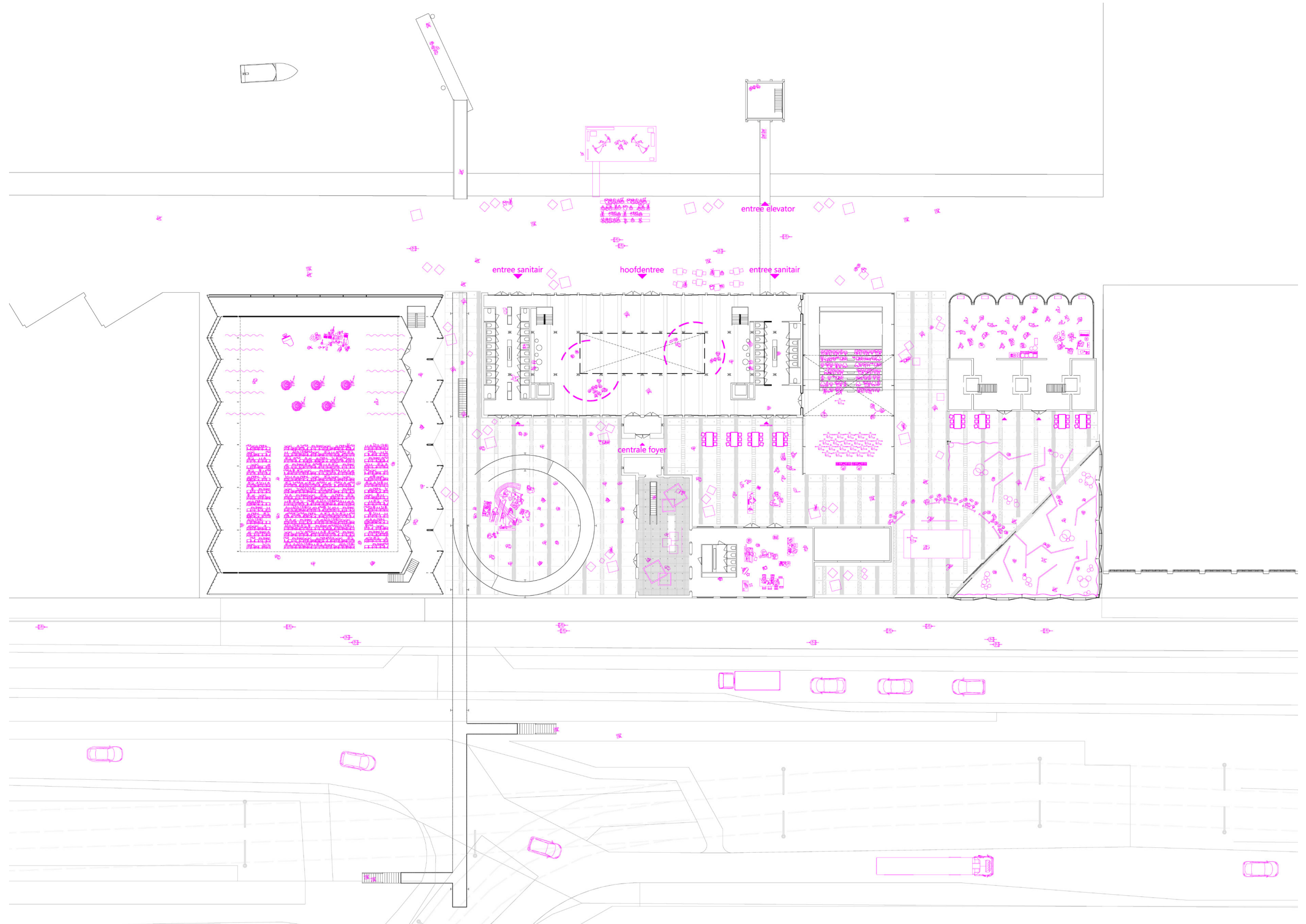

JAARKALENDER

cultureel programma het gehele jaar door

Door de opzet van Theatre of Play is het mogelijk om een heel jaar rond, ieder weekend een ander programma te hebben op de locatie.

DOORSNEDES

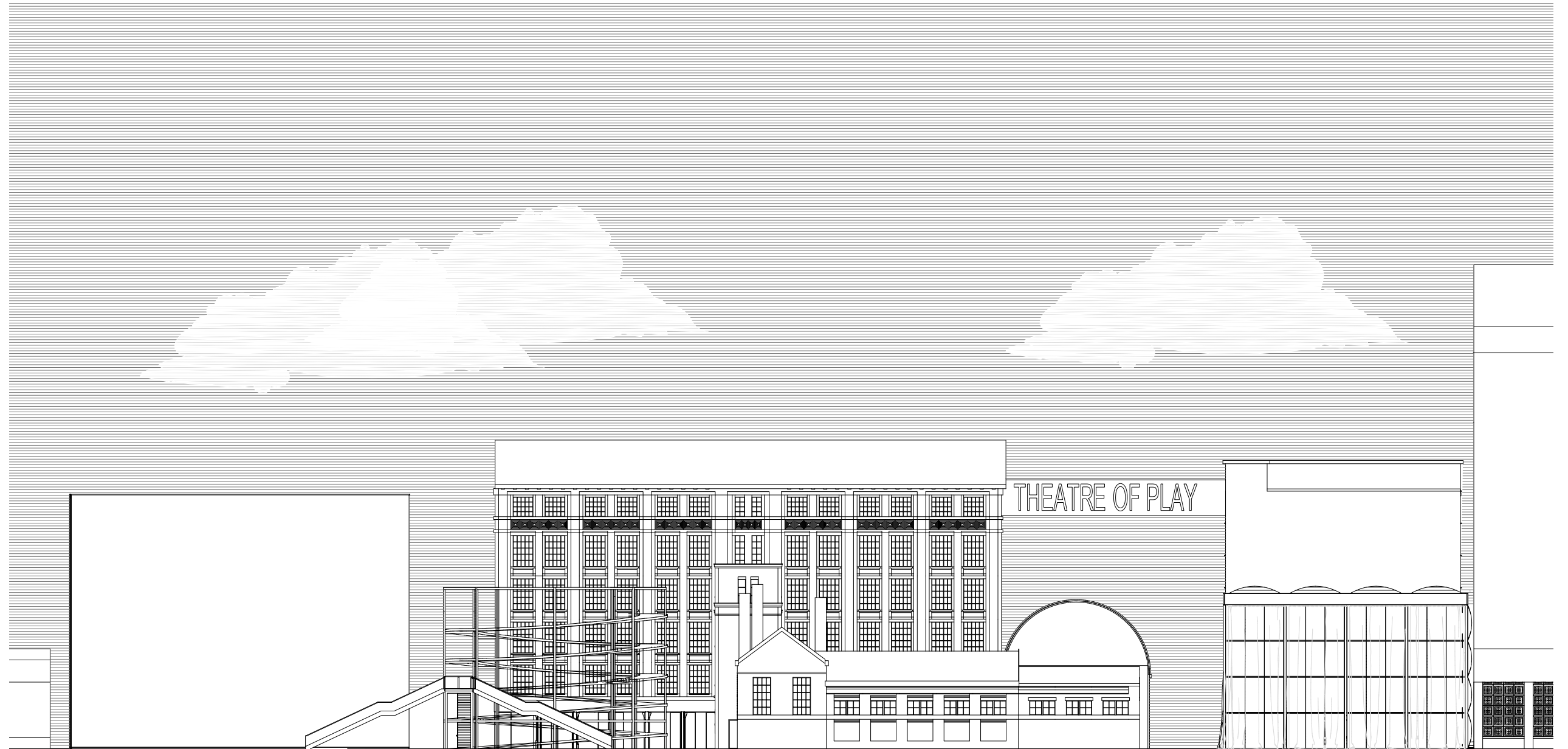

DOORSNEDES

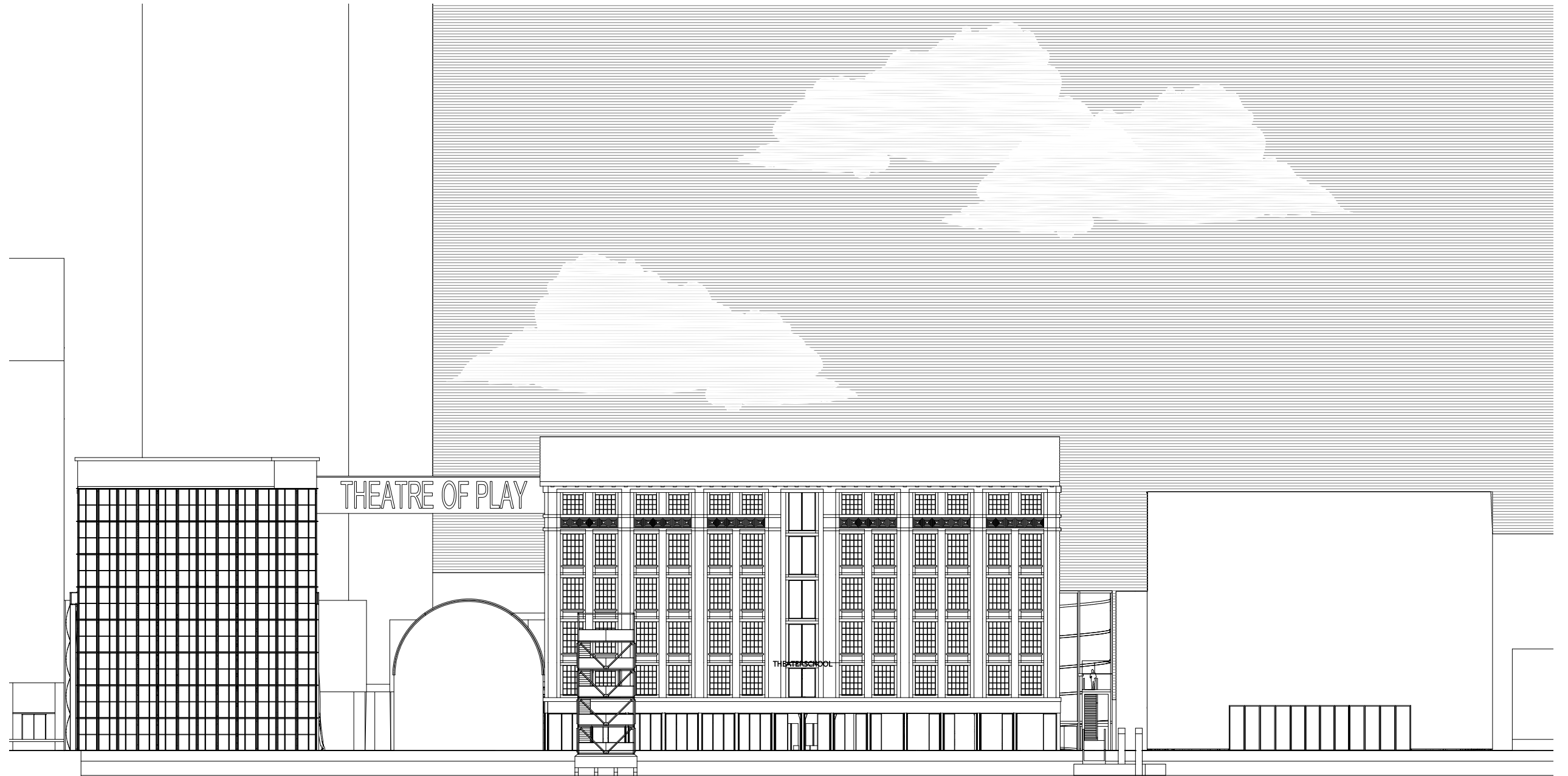

GEVELS

GEVELS

Theatre of play | culturele ambassade van Rotterdam Zuid

THEATRE OF PLAY

Transformator-
hal
tijdens een
evenement,
met daglicht en
uitzicht op de
haven

tijdens een eve-
nement van de
mbo theater-
school, waarbij
de gordijnen
dicht zijn en
de hele ruimte
kunstmatig is
aangelicht.

THEATRE OF PLAY

Theatre of play | culturele ambassade van Rotterdam Zuid

Het plein tussen
spoor, het mo-
lengebouw en
het transforma-
torhuis.

QUAKER SQUARE

De bigband loopt uit de werkplaats over het plein tussen het Molengebouw, de machinegebouw en ketelhuis.

SILO

Theatre of play | culturele ambassade van Rotterdam Zuid

Publieke werk-
plaatsen in de
oude siló.
Iedere verdieping
met een ander
soort werkplek.
Het naaiatelier
wordt zowel door
de studenten als
door mensen uit
de wijk gebruikt.

FOYER

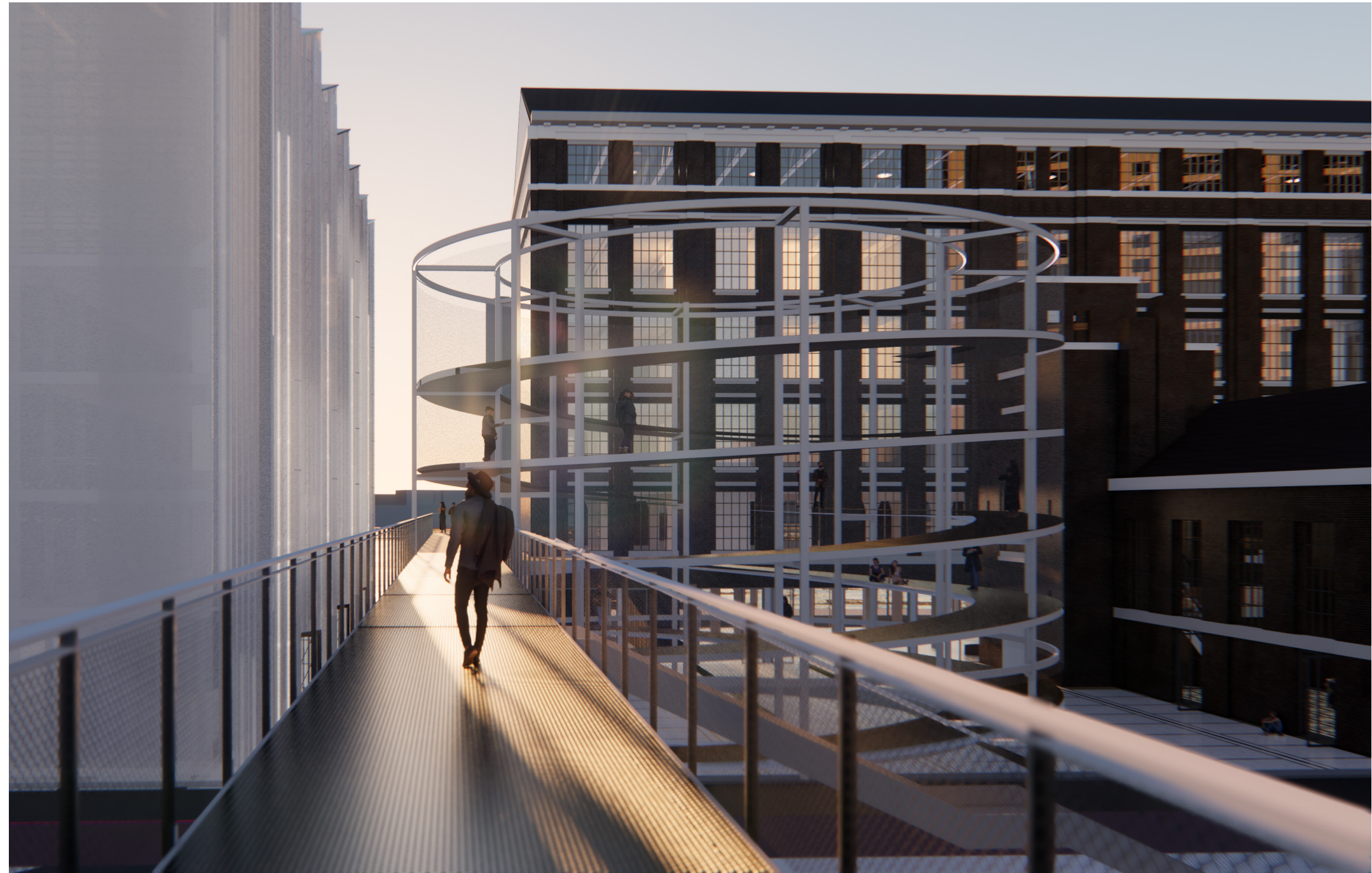

De begane grond van het Molengebouw als foyer en centrale entree. De eerste verdieping wordt overdag door de theaterschool gebruikt als kantine, 's avonds is deze vloer onderdeel van de foyer.

SPOEL

Theatre of play | culturele ambassade van Rotterdam Zuid

Spoel en de bijbehorende brug vormen de directe verbinding tussen de Tarwewijk en de Maashaven.

MAASHAVEN

Theatre of play | culturele ambassade van Rotterdam Zuid

Aanzicht Theatre of Play vanaf de Maashaven. Maashaven als recreatiegebied.

REFLECTIE

Toen ik deze opgave begon had ik een idee van hoe culturele gebouwen werken. En vooral een idee van hoe ik cultuur toegankelijker zou kunnen maken voor een bredere doelgroep. De impact die architectuur van een cultureel gebouw echter heeft op de bezoeker en het creatieve proces van de maker had ik echter minder in de gaten.

De afstudeeropgave van Theatre of Play was daarmee voor mij een ware zoektocht met heel veel nieuwe inzichten. Dat ik halfverwege besloten heb om het ontwerp compleet om te gooien was dan ook niet zonder reden. Ik had in de gaten dat het eerste ontwerp niet voldeed aan wat ik ermee wilde bereiken; een gebouw wat ondersteunend is aan zijn functie en bijdraagt aan het creative proces van ontdekken en uiten.

De uitgangspunten voor theatre of play zijn altijd het zelfde gebleven; ruimte maken wat bijdraagt aan de gebruikerservaring en de verandering in de cultuursector een plek geeft. Een ontwerp wat gaat leven zodra er interactie is tussen de mens en de architectuur. Een ontwerp wat nog onderhevig kan zijn aan verandering en aanpassingen zolang het het gebruik ervan ten goede komt. Een ontwerp wat mee groeit met de creatieve uitspattingen van een gebied waar zich een hele diverse groep mensen bevindt.

Na het dieper onderzoeken van cultuur op Zuid is de conclusie dat er met beperk-

te middelen een groots resultaat behaald kan worden. En dat het opfluffen van een ontwerp alleen maar voor verdeling en onrust zorgt.

Daaruit is een faciliterend ontwerp voortgekomen. Een divers scala aan gebouwen met ieder zijn eigen kwaliteiten. Beperkte materialen die alleen met een reden zijn toegepast. Waarbij met eenvoudige middelen de ruimte kan worden getransformeerd tot de gewenste uitkomst.

Het afstuderen heeft me uiteindelijk twee jaar gekost, met flinke ups en downs. Een culturele opgave beginnen in een pandemie waarin niets open is, veranderen van baan, het kopen en verbouwen van een huis en het omgooien van het ontwerp hebben gezorgd voor afleiding en nieuwe focus op het proces.

Waar ik vooraan in het proces houvast zocht in referenties en een zoektocht naar soortgelijke projecten, veranderde dat steeds meer naar het ontwikkelen van een eigen visie en houding over de opgave en de uitwerking ervan. Wat ik soms lastigste vond was het vast houden aan eigen gestelde kaders (die aan het begin naief waren opgesteld) en deze gaandeweg het proces aanscherpen en bijschaven.

Uiteindelijk ben ik blij met het ontwerp wat er nu ligt en hoe deze is uitgewerkt. Ik hoop nog lang met trots terug te mogen kijken op deze opgave.

DANKWOORD

Klaas, ik wil je bedanken voor je eeuwige geduld en de wekelijkse begeleiding. Je hebt me soms een flinke schop onder de kont moeten geven en wat ben dankbaar dat je me soms bewaakte tegen mezelf. Bedankt voor je scherpe opmerkingen, de kritische blik en de vele uren die we in bij jou op kantoor gependeed hebben.

Gert, bedankt voor het zijn van mijn externe critic. Met de aandacht waarop je de presentaties hebt bijgewoond en de sterke opmerkingen over het maatschappelijke en sociale onderdeel van deze opgave ben je een zeer gewaardeerd lid van mijn afstudeercommissie. De vraag "wat zou Gert er van vinden?" heeft me dan ook regelmatig bezig gehouden. Je hield me scherp door de gestelde vragen en daarmee ook regelmatig twijfelen over wat nou de beste keuze zou zijn. Je feedback was echter altijd helder en zette me weer op de juiste koers.

Caspar, midden in mijn afstudeeropgave mocht je het stokje als voorzitter overnemen. De goede en de minder goede presentaties heb je mogen voorzitten. Dankjewel voor de feedback en het brengen van het oordeel van de jury.

Susanne, toen je als toegevoegde critic mijn groen presentatie mocht bijwonen stelde je rake vragen waar ik nog even goed over na moest denken. Bedankt voor je frisse blik op het project en de step up om er een beter verhaal van te maken.

Matthijs, wat hebben we samen veel doorstaan tijdens mijn afstuderen. Dankjewel dat je er altijd was, voor het steun en toeverlaat.

Anna, bedankt voor het luisteren naar mijn eeuwige geklaag, twijfel en gezeur. Samen aan de academie begonnen en nu kunnen we dan eindelijk zeggen dat we het ook allebei hebben afgerond.

Collega's Dp6, dank voor de vrijheid en ruimte om naast het werk deze opgave te mogen doen. Dank ook voor het beschikbaar stellen van voorzieningen. Altijd interessant waren de sparsessies over de opgave met een clubje dp6'ers.

Dan als laatste mijn ouders, schoonouders, vrienden en familie die mij soms hebben moeten missen vanwege de drukte. Bedankt voor jullie eeuwige geduld en de steun en toeverlaat.